

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

GERİLLA SAVAŞI

Marks - Engels - Lenin

ak y a z y a y i n c i l i k

MARKS - ENGELS - LENİN

GERİLLA SAVAŞI

© a k y ü z k i t a b e v i

GERİLLA SAVAŞI

Marks-Engels-Lenin

Genel Yayın Yönetmeni

Muammer Akyüz

Yayıma Hazırlayan

İsmail Boztepe

Teknik Hazırlık

Detay Grafiki (0216 449 54 86)

Kapak Resmi

Baskı: Melisa

İstanbul, Ekim 2001

JSNB No: 975-7350-99-0

AKYÜZ KİTABEVİ

Yayın Dağıtım Pazarlama Ltd. Şti.

Neşet Ömer Sk. No:17 Kadıköy İş Merkezi Zemin Kat

Kadıköy / İstanbul

Tel.: 0216 349 43 15 - 336 45 25

MARKS - ENGELS - LENİN

GERİLLA SAVAŞI

İÇİNDEKİLER

AYAKLANMA SANATI / Marks Engels	7
İSPANYA'DA GERİLLA SAVAŞI / Marks	9
GERİLLA SAVAŞI ÜSTÜNE / Engels.....	15
PARİS KOMÜNÜ / Marks	21
GÜÇ TEORİSİ / Engels	25
BARİKAT TAKTİKLERİ / Engels	33
DEVRİMCİ ORDU VE DEVRİNCİ HÜKÜMET / Lenin	39
MOSKOVA AYAKLANMASINDAN ALINACAK DERSLER / Lenin	45
GERİLLA SAVAŞI / Lenin	55
KOMÜNDEN ALINACAK DERSLER / Lenin	69
1905 DEVRİMİNDE SİLAHLI MÜCADELE / Lenin.....	75
1916 İRLANDA AYAKLANMASI / Lenin	79
EMPERYALİZME KARŞI ULUSAL SAVAŞLAR /Lenin	87
MARKSİZM VE AYALANMA	91
DOĞU HALKLARININ KURTULUŞU / Lenin	99

AYAKLANMA SANATI

K. Marx – F. Engels

Günümüzde ayaklanma gerçekten de savaş türünden bir sanattır ve ihmal edildiği zaman, ihmal eden partinin yok olmasına neden olacak kurallara bağlıdır. Partilerin yapısından ve ayaklanma durumunda göz önüne alınması gereken yönlerden mantıksal olarak çıkarılan bu kurallar o kadar açık ve basittir ki, 1848'deki kısa deneyleri Almanlara bunları son derece iyi öğretmiştir. Önce oyununuzun sonuçlarıyla karşılaşmaya tamamen hazır olmadıkça ayaklanma ile oynamayınız. Ayaklanma son derece belirsiz niceliklerle yapılan bir hesaptır. Bu niceliklerin değeri her gün değişebilir. Karşınızdaki güçler örgüt, disiplin ve yerleşmiş otorite bakımından sizden ileridirler. Sizin onlara karşı güçlü üstünlükleriniz olmadıkça yenilir ve yok olursunuz. İkinci olarak, ayaklanma bir kez başladı mı çok büyük bir azimle ve hücum planıyla yürür. Savunucu bir eylem, her silahlı ayaklanmanın ölümüdür, düşman-

larla boy ölçüşmeye kalmadan kaybedilir. Düşmanlarımızı güçleri dağınıkken bastırınız; küçük de olsa her gün yeni başarılar, ilerlemeler kaydediniz, ilk başarılı ayaklanmanın size verdiği moral üstünlüğü koruyunuz; her zaman en fazla tahrike kapılan ve daha güven verici yanı gözeten, iki taraf arasında kararsız kişileri kendi tarafınıza toplayınız; size karşı güçlerini bir araya getirmeden düşmanlarınızı geri çekilmeye zorlayınız. Devrimci politikanın bugüne kadar bilinen en büyük üstadı Danton'un dediği gibi: "atılganlık, atılganlık ve yine atılganlık."

(Friedrich Engels, *Germany: Revolution and Counter-Revolution*, International Publishers, 1933, s. 100. İlk defa 18 Eylül 1852'de Marx'ın adıyla *New York Tribune*'de yayınlanmıştır.)

İSPANYA'DA GERİLLA SAVAŞI

K. Marx

İspanyol hazır kuvvetleri yenilgiye uğrasa bile her yerde birden ortaya çıkmıyordu. Yirmi defadan fazla dağılmış olmasına karşın, yine de her zaman düşmanlarla karşılaşmaya hazırды ve çoğu kez yenilgiden sonra, artan bir kuvvetle yeniden ortaya çıkıyordu. Bu orduyu yenmek mümkün olmuyordu, çünkü zararlarını çabuk gideriyorlardı, insan kaybı genellikle az oluyordu, arazi kaybına ise aldırmıyorlardı. Düzensiz olarak dağlara çekilmeleri; yeniden bir araya gelip en umulmadık anda ortaya çıkmalarını, yeni takviyelerle güçlenmelerini sağlıyor ve Fransız ordularına direnmek değilse bile, onları sürekli hareket halinde tutmak ve güçlerini dağıtmaya zorlamak olanağını veriyordu. Ruslardan daha şanslı olarak, yeniden doğabilmek için ölmeye de ihtiyaçları yoktu.

19 Kasım 1809'da Ocana'da meydana gelen müthiş savaş, İspanyolların yaptığı son büyük meydan savaşıydı. O

zamandan itibaren sadece gerilla savaşları yaptılar. Düzenli savaşın terk edilmesi başat olgusu, yerel hükümet merkezleri karşısında, ulusal merkezlerin ortadan kalktığını kanıtlar. Ordunun bozgunları alışkanlık haline gelmeye başladığında gerillaların ortaya çıkışı da genelleşti ve ulusal yenilgilerin endişeye düşürdüğü halk kitleleri, kahramanlarının yerel başarılarıyla övünür oldu. Bu noktada hiç olmazsa Merkezi Cunta, halkın kuruntusuna katılıyordu. "Gerilla eylemlerine Qcana Savaşı'ndan daha büyük bir önem verilmiştir."

Don Kişot'un mızrağıyla baruta karşı koyması gibi, gerillalar da Napolyon'a karşı koydular; ne var ki, sonuç farklı oldu. Avusturya Askeri Gazetesi (cilt I, 1821) "Bu gerillalar" diyordu, "dayanakları kendi içlerindeymiş gibi davranıyorlar ve bunlara karşı yapılan her eylem, amacının kaybolmasıyla sonuçlanıyor."

Gerilla savaşının tarihinde, birbirinden ayrılacak üç devre vardır: İlk devrede bütün taşra halkı silaha sarılıp, Galicya ve Avusturya'da olduğu gibi partizan savaşları yapmışlardır. İkinci devrede Fransız ordusundan kaçan İspanyollardan, İspanyol ordusunun kalıntılarından, kaçaklardan vb. oluşan gerilla çeteleri kendi davaları gibi ve bütün yabancı etkilerden bağımsız olarak, çıkarılma uygun bir biçimde savaşı sürdürdüler. Şanslı olay ve durumlar sonucunda çoğu kez bütün bölgeler bunların bayrağı altında toplandı. Gerillalar bu şekilde oluştukları sürece korkulacak bir varlık gösteremediler, ama yine de Fransızlar için son derece tehlikeliydiler. Halkın gerçek anlamda silahlandırılmasına öncelik verdiler. Bir yeri ele geçirme fırsatı çıkar çıkmaz ya da elbirliği ile gerçekleştirilecek bir iş tasarlanır tasarlanmaz, halkın en aktif ve en cesur ögeleri

gelip gerillalara katılıyordu. Bunlar son hızla ganimetlerine hücum ediyorlar ya da girişimlerinin amacına uyan bir savaş düzeni içerisinde yer alıyorlardı. Bunların, bir kuryeyi yakalamak veya düşmana gönderilen erzak ve levazımatı ele geçirmek üzere bütün bir gün, ihtiyatlı düşmanı görecektir şekilde ayakta durduklarına tanık olmak olağanüstü bir durum değildi. Genç Mina'nın Joséph Bonaparte tarafından atanan Navarra valisini tutuklaması ve Julian'ın Ciudad kumandanı Rodrigo'yu esir etmesi bu yolla olmuştu. İş tamamlanır tamamlanmaz herkes kendi yoluna gidiyor, silahlı olanlar derhal her yöne dağılıyorlar, yalnız işbirliği yapan köylüler, yokluklarının farkına varılmadan sessizce günlük işlerinin başına dönüyorlardı. Böylelikle bütün yollar ulaşıma kapatılıyordu. Hiçbirinin yeri keşfedilemediği halde binlerce düşman o noktada bulunuyordu, yakalanmaksızın hiçbir kurye gönderilemiyor, hiçbir ikmal malzemesi yolda tutulmaksızın yerine ulaşamıyordu. Kısacası, yüzlerce göz tarafından gözetlenmeksizin hiçbir hareket yürütüleliyordu. Aynı zamanda bu türden bir işbirliğinin köklerini baltalamak için hiçbir araç da bulunmazdı. Fransızlar hep uçup kaybolan, sonra daima yeniden ortaya çıkan, dağları perde gibi kullanarak, görünmeksizin her yerde hazır ve nazır olan bir düşmana karşı her an silahlı bulunmaya zorlanmışlardı. Abbé de Pradt, "Fransızların gücünü tüketen" diyordu, "savaşlar ve çarpışmalar değil, fakat görünmez düşmanın aralıksız saldırılarıdır. Bu düşman izlendiğinde halkın içine karışıp kaybolur, sonra yine onların arasından yenilenmiş bir kuvvetle ansızın tekrar ortaya çıkar. Öyküde sivrisinek tarafından eziyet edilerek ölüme sürüklenen aslan, Fransız ordusunun durumuna tam bir örnektir." Üçüncü devrelerinde

gerillalar ordunun düzenini taklit ettiler. Mevcutlarını üç binden altı bine çıkardılar, bölgelerin tümünün yürüttüğü bir eylem olmaktan çıkıp, birkaç önderin eline düştüler. Bu önderler gerilla hareketlerini kendi amaçlarına en uygun düşecek şekilde kullandılar. Gerillaların sistemindeki bu değişim, Fransızlara, onlarla mücadelelerinde önemli avantajlar sağladı. Artan sayıları dolayısıyla gizlenme ve eskiden olduğu gibi, bir savaşa zorlanmadan ansızın ortadan kayboluverme olanağını kaybeden *Guerillero*'lar artık sık sık kuşatılıyor, yeniliyor, dağılıyor ve uzun süre yeni bir saldırıya geçemeyecek duruma düşüyorlardı.

Gerilla savaşının bu üç devresi, İspanya siyasal tarihi ile karşılaştırıldığında, bu devrelerin, hükümetin karşı-devrimci tutumunun halkın devrimci ruhunu yatıştırmakta başarılı olduğu, ilerlemeler arz ettiği görülür. Bütün halkın ayaklanmasıyla başlayan mukavemet savaşı daha sonra gerilla çeteleri tarafından sürdürülmüştür. Bütün yöre, bu çetelerin yedeği olmakta ve onları, çeteciklere bölündükleri veya alay ölçüsüne indikleri sıralarda, kardeş müfrezelerle (komandolar) tamamlamaktaydı. Baştaki hükümete yabancılaşmak, gevşeyen disiplin, sürekli felaketler, sabit biçimlilik, Cadrez'in altı yılı boyunca çözülme ve yeniden birleşmeler, zorunlu olarak İspanyol ordusuna bireylerini, önderlerinin hem maşası hem baş belası olmaya hazır bir duruma getirerek, "Praetorianism" niteliğinin damgasını vurmuş olmalıydı. Generallerin kendileri de zorunlu olarak merkezi hükümete ya katılmışlar ya onunla çatışmışlar ya da onlara karşı gizli ittifaklar kurmuşlardır; daima siyasal dengeye kılıçlarının ağırlığını koymuşlardır. Böylece sonradan Merkezi Cunta'mın güvenini kazandığı görülen Cuesta, ülkedeki savaşı yitirmesiyle bir-

likte Conjeso Real (Kraliyet Meclisi) ile işbirliği yapmaya ve Leonese milletvekillerini Merkezi Cunta'ya meyletmeye başladı. Merkezi Cunta'nın bizzat üyesi bulunan General Morla, Madrit'i Fransızlara teslim ettikten sonra Bonapartist kampa geçti. Yine cuntanın üyesi olan züppe las Romeiras Markisi, cuntaya karşı, burnu büyük Francisco Palafoks'la sefil Montijo ve ortalığı karıştıran Seville Cuntası'yla gizli birlik kurdu. General Cantanos, Blake, La Bisba, birbiri ardı sıra Cortes As Regents zamanında gösteriler yapıp dalavereler çevirdiler ve Valancia Genel Yöneticisi Don Xavier Elio sonunda İspanya'yı, VII. Ferdinand'ın eline teslim etti. Praetorian öge şüphesiz generaller düzeyinde, birliklerde olduğundan daha çok gelişmişti.

Öte yandan, ordu ve gerilla birlikleri savaş boyunca savunma hatlarından; Porlier, Lacy, Eroles ve Villacampa gibi bazı önderlerini alırlarken, savunma hattı da sırası gelince Mina, Empenicado vb. gibi bazı gerilla önderlerini alıyordu.

Ordu ve gerilla kuvvetleri İspanyol toplumunun en devrimci kesimini oluşturmaktaydı. Bunlar her rütbeden askerin yanında, son derece ateşli yüksek emeller besleyen ve yurtsever gençleri de kapsıyorlardı. Merkezi Hükümetin uyuşturucu etkisine girmemişlerdi. Eski rejimin zincirlerinden kurtulmuşlardı. Üyelerinden bir kısmı (Riego gibi), Fransa'da birkaç yıl süren bir esaret yaşamından dönmüştü. Şu halde İspanyol ordusunun ilerideki karışıklıklarda ne devrimci inisiyatifini ele almakta ne de devrimi, praetorianizm ile yozlaştırmakta gösterdiği çabalara şaşmamak gerekir.

Gerillalara gelince, şurası açıktır ki, kanlı mücadeleler

sahnesinde gösteriler yaptıktan, boş gezme alışkanlığını edindikten, bütün kin, intikam ve yağmacılık tutkularını serbestçe tatmin etme zevkini tattıktan sonra, bunlar barış zamanının en tehlikeli güruhu olacaklardır. Bunlar herhangi bir parti veya ilke adına kendinden istenecekleri yapmaya hazır, kendilerine iyi para verecek ya da yağma fırsatı hazırlayacak olanın tarafında bulunacak kimselerdir.

GERİLLA SAVAŞI ÜZERİNE

F. Engels

Son altı hafta zarfında Fransa-Prusya Savaşı'nın karakteri önemli ölçüde değişmiştir. Fransa'nın düzenli orduları yok olmuştur. Mücadele, yeni harekete geçirilen birlikler tarafından sürdürülmeye başlanmıştır. Bu birliklerin tecrübesizliği de onları oldukça düzensiz hale getirmiştir. Açık yerlerde toplamp savaşımaya teşebbüs ettiklerinde kolaylıkla yenilmişler, fakat barikat ve mazgallarla donatılmış köy ve kasabalarda çarpıştıklarında ciddi bir direniş gösterebilecekleri ortaya çıkmıştır. Beklenmedik gece baskınları ve diğer gerilla savaşı yöntemleriyle, bu tip bir mücadelenin yürütülmesi hükümet bildirileri ve emirleriyle de özendirilmiştir. Aynı zamanda hükümet bu güçlerin eylemde bulundukları bölgenin halkına, kendilerine mümkün olan her yardımın yapılmasını bildirmiştir.

Eğer düşman bütün ülkeyi işgal etmeye yeterli birlikle-

re sahip olsaydı, bu direniş kolaylıkla kırılabilirdi, fakat Metz'in teslimine kadar düşmanın böyle bir gücü yoktu. Her yerde hazır ve nazır olan ve emirlerine mutlak itaat isteyen "Dört Uhlán", artık esaret ve ölüm tehlikesiyle karşı karşıya kalmaksızın kendi sınırları dışındaki bir köy veya kasabaya saldıracak durumda değildi. Savaşa girecek müfrezelere koruyucu birliklerin eşlik etmesi ve farklı refakat birliklerinin ya da süvari bölüklerinin, köy içinde dört yana dağılarak gece hücumlarına ve aynı zamanda, harekette iken de geriden yapılacak hücumlara karşı nöbette bulunmaları gerekiyordu. Alman mevzileri, tartışılmakta olan bir arazi bölgesiyle çevrelenmişti. Ve işte tam bu alanda halk direnişi kendini en ciddi şekilde hissettirmektedir.

Bu halk direnişini kırmak için Almanlar, modası geçmiş ve barbarca bir tür sıkıyönetime başvuruyordu. Almanlara ateş açan veya genellikle Fransızlara yardımcı olan bir veya daha fazla kişinin savunmakta olduğu köy ve şehirler ateşe verilecekti. Bundan başka silah taşıyan ve onların nazarında resmi asker olmayan herkes sorgusuz sualsiz vurulacaktı. Ayrıca bir şehrin önemli bir kesiminin böyle bir suçu işlediğinden herhangi bir şekilde kuşku duyulduğunda eli silah tutacak durumda olan herkes derhal katledilecekti. Geçen altı hafta boyunca merhametsizce yürütülen bu politika, şu anda da tamamen egemendir. İnsan, bu tür askeri infaz raporlarından yarım düzine ile karşılaşmaksızın bir tek Alman gazetesi okumazdı. Tabii, bunlar "dürüst askerlerin alçak katillere ve haydutlara karşı" yararlı bir tutum içerisinde yürüttüğü basit bir askeri adalet örneği olarak gösterilmektedir. Şüphesiz, düzensizlik, yağma, kadınlara tecavüz, usulsüzlük söz konusu de-

ğıldı. Gerçekten değildi. Her şey sistematik ve düzenli bir şekilde yapılıyordu. Mahkûm edilen köy kuşatılıyor, ahalisi dışarıya çıkarılıyor, erzak müsadere ediliyor, evler ateşe veriliyordu. Gerçek veya hayali suçlular savaş divanına getiriliyorlar ve onların payına, kısaca bir son itirafla, yarım düzine kurşun düşüyordu.

Alman ordularının Fransa içlerinde yürürken, geçtikleri yolu kana ve ateşe boğduklarını söylemek abartı olmayacaktır. Bu 1870 yılında, asker oldukları hemen anlaşılmayan kimselerin, eşkıyalarla bir olduklarını ve ateşle ve kılıçla susturulmaları gerektiğini iddia etmek yeterli değildi. Böyle bir iddia, resmi orduların savaşı dışında başka bir savaş türü bulunmayan XIV. Louis veya II. Frederick zamanı için geçerli olabilirdi. Fakat Amerikan Bağımsızlık Savaşı'ndan Amerikan Ayrılma Savaşı'na kadar orduların halkın içinde yer alması, istisnadan çok, kural haline gelmiştir. Nerede bir halk, ordularının direniş gösteremeyecek durumda olması nedeniyle –ve salt bu nedenle– boyun eğmeyi kabullenmişse, alçaklar ulusu olarak genel bir nefret kazanmıştır; ve nerede halk olağanüstü bir savaşı enerjik bir biçimde yürütmüşse, istilacılar çok geçmeden, modası geçmiş kan ve ateş kanununu yürütmenin olanaksız olduğunu anlamışlardır. İngilizler Amerika'da, Napolyon'un yönettiği Fransızlar İspanya'da ve 1848'de Avusturyalılar italya ve Macaristan'da, çok kısa bir zaman içinde halk direnişini tamamen yasal bir savaş biçimi olarak kabullenmeye zorlanmışlardır. Onları buna zorlayan kendi esirlerine karşı bir misillemeye girişilmesi korkusu olmuştur.

Dünyadaki bütün ordular içinde Prusya ordusu bu uygulamaları canlandıran son ordu olsa gerek. 1806'da Prus-

ya sadece, ülkenin hiçbir yerinde böyle bir ulusal direniş ruhundan eser kalmadığı için çökmüştür. 1807'den sonra ordunun yeniden düzenleyicileri ve yöneticileri bu ruhu meydana çıkarmak için güçlerinin yettiği her şeyi yaptılar. Bu, İspanya'mn, bir ulusun istilacı bir orduya karşı direnişinin görkemli bir örneğini verdiği sıralarda oluyordu. Prusya'nın askeri önderlerinin hepsi bunun, yurttaşlarının örnek almasına değer bir olay olduğuna işaret etmişlerdi. Scharnhorst, Gneisenau, Clausewitz, hepsi aynı kanıda idiler. Hatta Gneisenau, Napolyan'a karşı yapılan mücadeleye katılmak için bizzat İspanya'ya gitmişti. Sonradan Prusya'da da uygulanan askeri sistem, mutlak bir monarşi içerisinde düşmana karşı halk direnişini mümkün olduğunca harekete geçirmeye teşebbüs etmekte.

Orduya katılmak ve yedekte (Landwehr) hizmet görmek üzere sadece kırk yaşa kadar olan askerlik çağındaki kimselere başvurulmuyor, 17-20 yaşları arasındaki delikanlılar ve 40-65 yaşları arasındaki kişiler kitleden toplanan askerlere dahil oluyor, son yedekleri (Landsturm) oluşturuyorlardı. Bunların görevi, düşmanın geri ve yan saflarından ortaya çıkarak, onların hareketlerine müdahale etmek, levazım ve kuryelerinin yolunu kesmekti. Bunların el attıkları her silahı kullanabilmeleri ve istilacıları rahatsız etmek için ayrımsız olarak her elverişli yola başvurmaları bekleniyordu. "Yöntem ne kadar etkiliyse, o kadar iyiydi". Landsturm'daki kişiler, herhangi bir anda yeniden sivil karakterlerine bürünebilmek için hiçbir üniforma giymeyecekler, böylece düşman tarafından tanınamayacaklardı.

Söz konusu 1813 'Landsturm Düzeni' adı verilen belge -ki bunun yazarı Prusya Ordusunu örgütleyen Scharn-

horst'tan başkası değildi- her yolun geçerli ve en etkilisinin en iyi olduğu bu uygunsuz ulusal direniş ruhuyla kalemle alınmıştı.

Bununla birlikte bu sıralarda Prusyalıların Fransızlara bütün yaptıkları bu kadarla kaldı. Fransızlar da Prusyalılara aynı tutum içinde davranmaya karar verdikleri zaman ise, işler oldukça değişti. Bir durumda yurtseverlik olan şey, başka bir durumda eşkıyalık ve katillığe dönüştü.

Gerçek olan şudur ki, bugünkü Prusya hükümeti eski yarı-devrimci Landsturm Düzeni'nden utanmakta ve Fransa'daki eylemleriyle bunu belleklerden silmeye çalışmaktadır. Fakat bizzat kendilerinin Fransa'da kasıtlı olarak yaptıkları katliam, bunu unutturmak şöyle dursun, her şeyi daha çok ammsatacaktır. Bu alçakça savaş yönteminin lehine ileri sürülecek her iddia, sadece şunu kanıtlamaya yarar: Prusya ordusu Jena'dan beri ölçülemez derecede düzelmiştir, ama Prusya hükümeti Jena'yı mümkün kılan koşulları tekrar geliştirmektedir.

(*Lâbour Monthly*, Londra, Ağustos 1943. İlk defa 11 Kasım 1870'de *Pall Mall Gazetesi*'nde yayınlanmıştır.)

PARİS KOMÜNÜ

K. Marx

...Onsekiz Brumaire adlı yapıtımın son bölümüne bakan olursanız, ikinci bir Fransız Devrimi teşebbüsünün, önceki gibi, bürokratik-askeri mekanizmayı bir elden diğerine devretmeyip, ezeceğini ve bunun kıtadaki her gerçek halk devrimi için esas olduğunu söylediğimi göreceksiniz. Paris'teki kahraman partili arkadaşlarımızın teşebbüs ettiği şey de budur. Bu Parislilerde, ne çok esneklik, tarihsel inisiyatif ve fedakârlık yeteneği var! Dış düşmandan çok içteki hainlerin neden olduğu altı aylık açlık ve perişanlıktan sonra, Parisliler, Fransa ile Almanya arasında hiç savaş olmamış ve düşman Paris'in kapılarında değilmiş gibi, Prusya süngüleri altında ayağa kalktılar. Tarihte böyle bir büyüklük örneği daha yoktur. Yenilselerdi tek ayıplananak şeyleri "iyi huylulukları" olacaktı. Derhal Versay'a yürümeliydiler, sonra ilkin Vinoy, arkasından Paris Ulusal Muhafız Örgütü'nün gerici kesimleri kendiliklerinden ge-

ri çekilecekti. Kritik an, vicdani tereddütler yüzünden kaçırıldı. İç savaşı başlatmak istemediler. Sanki şu muzır yumurcak Thiers, Paris'i silahsızlandırma teşebbüsüyle iç savaşı sanki başlatmamıştı. İkinci yanlış: Merkez Komite, Komün'e yol açmak için iktidarı çok çabuk teslim etti. Yine çok "namusluca" bir vicdanlılık. Bununla birlikte, -eski toplumun kurtları, domuzları ve aşağılık köpekleri tarafından bastırılmış bile olsa- bu ayaklanış Paris'teki Hazi-
ran (1848) Ayaklanması'ndan beri partimizin en onurlu eylemlerinden biri sayılabilir.

Parislilerin, kutsallığa hücum etmesini, uşakların hortlamış sahte tavırlarıyla, kışlaların pis kokusu ile, kilisesiyle, lahana junkerliğiyle Almanya-Prusya Kutsal Roma İmparatorluğu'nu ve her şeyden önce dar kafalı burjuvayı kutsallaştırmalarını bir karşılaştırmız.

...Eğer mücadeleler sadece şaşmaz bir şekilde uygun koşullarla yapılsaydı, dünya tarihini yapmak gerçekten çok kolay olacaktı. Öte yandan, "ilinekler" (accidents) rol oynamasaydı, bu tarih çok mistik karakterli olacaktı. Bu ilinekler gelişimin genel süreci içerisinde kendiliğinden ortaya çıkarlar ve yine başka ilineklere telafi edilirler. Fakat gelişimdeki hızlanma veya gecikme, başlangıçta hareketin başında bulunanların niteliği, ilineğini de içine alan bu tür ilineklere sıkı sıkıya bağlıdır.

Bu seferki kesin elverişsiz ilinek, kesinlikle Fransız toplumunun genel koşullarından değil, fakat Prusyalıların Fransa'da bulunmalarından ve Paris önlerindeki durumlarından kendini göstermekteydi. Parisliler de bunu iyice biliyorlardı. Fakat bunu, Versay'ın aşağılık burjuva takımı da iyice biliyordu. Tamamen bu nedenden ötürü, Parislile-

ri, savaşıa girişmek veya mücadele etmeksizin yenilmek ikilemiyle karşı karşıya bırakmışlardı.

İkinci durumda, işçi sınıfının manevi çöküntüsü, birkaç liderin düşmesinden çok daha büyük bir felaket olacaktı. İşçi sınıfının kapitalist sınıfa ve bu sınıfın devletine karşı mücadelesi, Paris'teki olayla yeni bir safhaya girmiştir. Şimdiki sonuçlar ne olursa olsun, dünya tarihi için büyük önemi olan yeni bir çıkış noktası kazanılmıştır.

(Kugelman'a Mektuplar'dan Karl Marx and V.I. Lenin, *The Civil War in France: The Paris Commune*, International Publishers, 1968, s. 86-87.)

GÜÇ TEORİSİ

F. Engels

Güç, günümüzde ordu ve donanma demektir, bunların ikisi de, hepimizin zararını hissederek bildiğimiz üzere, "korkunç derecede pahalı"dır. Ama gücün kendisi para getirmez, olsa olsa hazır parayı alır. Bunun da, Fransız milyarları olayında zararını gördüğümüz gibi, fazla bir yararı olmaz. Şu halde paranın ekonomik üretim aracılığıyla sağlanması gerekmektedir. Ve böylece güç de donatım kaynaklarının ve güç araçlarının korunmasını sağlayan ekonomik düzenle koşullanmış olur. Hepsi bu kadar da değildir. Ekonomik ön koşulları ordu ve donanma kadar bağlı olan başka bir şey yoktur. Silahlanma, birleşim, örgütlenme, taktik ve strateji, her şeyden önce zamanın üretim ve ulaşım olanaklarının eriştiği aşamaya bağlıdır. Savaşlarda devrim yapan etmen, dahi generallerin "zihinlerinin serbest yaratımları" değil, daha iyi silahların icadı ve insani materyaldeki, yani askerlerdeki değişikliklerdir. Bura-

da dahi generallerin rolü, olsa olsa savaş yöntemlerini yeni silah ve savaşçılara uyarlamakta kendini gösterir.

On dördüncü yüzyılın başlarında Araplardan Batı Avrupa'ya barutun gelmesi, her öğrencinin bildiği gibi, savaş yöntemlerinde devrim yaratmıştır. Barutun ve ateşli silahların kullanılmaya başlanması sadece bir güç eylemi değil, aynı zamanda sanayiye atılmış bir adım, ekonomik bir ilerlemedir. İster üretime, ister tüketime yönelmiş olsun, sanayi yine sanayidir. Ateşli silahların kullanılması, sadece savaş yöntemine devrimci bir etki yapmakla kalmamış, aynı zamanda siyasal egemenlik ve bağımlılık ilişkilerini de etkilemiştir. Barutun ve ateşli silahların sağlanması için, para ve sanayi gerekliydi ve bunların ikisi de şehir burjuvalarının elindeydi. Bu yüzden ateşli silahlar, şehirlerin ve feodal soyluluğa karşı çıkan şehirlerin desteklediği monarşinin tekelinde kalıyordu. Soyluların kalelerinin, o zamana kadar yavaşılmaz olan taş duvarları burjuvaların bombardımanları karşısında yıkılıyor, burjuva filintalarının kurşunları şövalyelerin zırhlarını delip geçiyordu. Feodal lordların, zırhlı süvarileriyle birlikte üstünlükleri de yıkılıyordu. Burjuvazinin gelişmesiyle piyade ve topçu birlikleri, gittikçe daha önemli savaş güçleri oluyorlardı. Topçuluğun gelişmesi, askerlik mesleği örgütüne, yeni ve tamamen sanayinin bir kolu olan istihkâncılığı eklemeyi zorunlu kılıyordu.

Ateşli silahların gelişim süreci çok yavaştı. Toplar han-tal; tüfekler, ayrıntıları etkileyen birçok yeni icada karşın, eksik kalmakta devam ediyordu. Bütün piyadeleri silahlandırmak için uygun bir tüfeğin yapılması 300 yıl sürmüştü. Süngülü çakmaklı tüfeğin piyade silahı olarak mızrağı ortadan kaldırması ancak 18. yüzyılın başlarında

mumkûn olmuştu. O çağın piyadeleri, prenslerin ücretli askerleriydi. Bunlar, toplumun en düşkün öğelerinden toparlanmış, sıkı disiplin görmelerine karşın güvenilmez ve ancak kırbaç zoruyla bir arada tutulabilen kişiler veya çoğunlukla düşmandan alınmış ve hizmete zorlanmış savaş esirleriydi. Bu askerlerin yeni silahları uygulayabildikleri biricik çarpışma şekli, II. Frederick zamanında gelişiminin doruğuna ulaşan saf taktiğiydi. Ordudaki bütün piyadeler üçer parçalık uzun bir dörtgen halinde düzenleniyor ve savaş nizamında ancak tüm olarak hareket ediyorlardı. Çok ender olarak iki kanattan biri biraz ileri veya biraz geri gidebiliyordu. Bu hantal kitle, düzenli olarak, sadece düz zemin üzerinde hareket edebiliyor ve bu durumda bile çok yavaş ilerliyordu (dakikada yetmiş beş adım). Savaş süreceince bu düzeni değiştirmek olanaksızdı ve piyade ateşe geçince zafer veya yenilgi, hızla ve tek hamlede belli oluyordu.

Amerikan Bağımsızlık Savaşı'nda, bu hantal saflar talim yapmamakla birlikte, yivli tüfekleriyle daha iyi ateş edebilen asilerle karşı karşıya geldiler. Bu asiler kendi çıkarları için savaştıklarından, ücretli askerler gibi kaçmıyorlar ve İngilizlere saf halinde ve açık düzlüklerde saldırmak nezaketini göstermeyip, aksine dağınık ve hızlı hareket eden iyi nişancı birlikler halinde ormanlık yerlerde savaşıyorlardı. Böyle bir durumda saf aciz kaldı; ve gözle görülmez, elle tutulmaz düşmanlarına yenik düştü. Müfreze düzeninde çarpışma yeniden icat edilmişti. Bu, savaşın insani materyalindeki değişikliğin sonucu olan, yeni bir savaş yöntemi idi.

Askeri alanda da Fransız Devrimi, Amerikan Devrimi'nin başlattığı şeyi tamamladı. Amerikan Devrimi gibi,

Fransız Devrimi de koalisyonun tecrübeli ücretli askerlerden meydana gelen ordularının karşısına, pek az tecrübesi olan ve bütün ulustan toplanan geniş asker kitlelerini çıkarmıştı. Fakat bu kitleler Paris'i, yani belirli bir alanı korumak zorundaydılar. Bunun için ise, kitle seviyesindeki açık savaşta zafer kazanmak şarttı. Sadece müfreze çarpışmaları yeterli değildi. Geniş birlikler tarafından da kullanılacak bir şeklin bulunması gerekiyordu ve bu şekil kolon nizamında bulundu. Kolon nizamı, az tecrübeli birliklerin de oldukça muntazam ve hatta daha hızlı hareket edebilmelerini (dakikada yüz adım veya daha fazla) sağlıyor, eski saf nizamının katı kalıbını kırmayı, her arazide, hatta saf nizamı için son derece elverişsiz olan arazilerde çarpışmayı, birlikleri her türlü uygun biçimde gruplandırmayı mümkün kılıyordu. Aynı zamanda, bu taktiğin, dağınık nişancı birliklerinin hücumları ile bir arada yürütüldüğünde, düşman saflarının ilerlemesine engel olmak, onları uğraştırmak ve durumun en kritik anında, yedekte tutulan kitlelerin saldırısına kadar, takatten düşürmek gibi bir yararı daha vardı.

Müfrezeler ve kolonların birlikte eylemine ve ordunun her tip silahla donatılmış bağımsız tümen ve kolordulara bölünmesine dayanan bu yeni savaş yöntemi –Napolyon tarafından taktik ve strateji yönleriyle tamamen geliştirilmiş olan bu yöntem– her şeyden önce Fransız devriminde askeri personelin değişmesi ile zorunlu hale gelmişti. Fakat aynı zamanda çok önemli iki teknik ön koşul vardı: Birincisi istenen hızlı hareket olanağını tek başına sağlayabilen, Gribeauval'in yaptığı, hafif top arabaları; ikincisi ise, o zamana kadar namlu hizasında oldukça düz bir şekilde uzanan dipçiğin meyillendirilmesi idi. Bu şekilde silahlar

1777'de Fransa'da kullanılmaya başlandı. Av tüfeğinden ilham alınarak yapılan bu değişiklik sayesinde, boşa ateş etme zorunluluğu olmaksızın tek kişiyi nişanlamak mümkün olmuştu. Bu ilerleme olmasaydı, eski silahlarla müfreze taktiği uygulanamayacaktı.

Bütün halkın silahlandırılmasındaki devrimci sistem sonucunda, kısa zaman sonra zorunlu askerlik sistemi kondu (zenginler askerlik yapmak yerine belirli bir para ödüyordular) ve bu sistem Avrupa kıtasının büyük devletleri tarafından benimsendi. Yalnız Prusya, Landwehr sistemiyle, büyük ölçüde halkın savunma gücüne başvurmayla teşebbüs etti. 1830'la 1860 arasında geliştirilip savaşta kullanılmaya elverişli hale getirilen ağızdan dolma yivli tüfeğin kısa bir süre kullanılmasından sonra, Prusya bütün piyadelerini, en modern silahlarla, kuyruktan dolma yivli tüfeklerle donatan ilk devlet olmuştu. 1866'daki başarısını bu iki etmene borçludur.

Fransa-Prusya savaşı, her ikisi de kuyruktan dolma tüfeklerle silahlanmış iki ordunun karşı karşıya geldiği ilk savaştı. Aynı zamanda bu iki ordu da, esas olarak eski yivli çakmaksız tüfekler zamanında taktik formasyonuna sahiptiler. Tek fark, Prusyalıların yeni tip silahlara daha iyi uyan bir çarpışma biçimi olan hücumda bölük kolonları düzenini kullanmasıydı. Fakat 18 Ağustos'ta St. Privat'ta Prusya muhafızları bölük kolonu nizamını ciddi olarak uygulamaya kalkıştıklarında, savaşa katılan beş alay iki saatten kısa bir süre içerisinde gücünün üçte birinden fazlasını kaybetti (176 subay ve 5114 er). O zamandan itibaren bölük kolonu nizamı da, tabur kolonu ve saf nizamları kadar kusurlu bulundu. Birlikleri düşman ateş hattına yakın bir şekilde yerleştiren bütün sistemler terk edildi. Alman-

lar bundan sonraki çarpışmaları, merkezdeki yüksek rütbeli subayların, disipline aykırı olduğu için karşı çıkmalarına karşın, sadece o zamana kadar kırıcı kurşun yağmuru altında kendini tüketen sıkı müfreze kıtaları halinde yönettiler. Ve düşmanın ateş sahası içerisindeki tek hareket şekli de iki büklüm olmaktı. Burada askerler bir kere daha subaylardan akıllı çıktılar. Kuyruktan dolma tüfeklerin ateşi altında, o zamana kadar iyi sonuçlar verdiği kanıtlanmış olan tek çarpışma tarzını içgüdüsel olarak bulan askerlerdi ve üstlerinin karşı çıkmalarına karşın, bunu başarıyla sürdürdüler.

Fransa-Prusya savaşı, yepyeni bir özelliği olan bir dönüm noktası oluşturur. Bir kere, kullanılan silahlar öyle mükemmelleşmişti ki, artık bunlar üzerinde devrim yapıcı bir yenilik olanaksızdı. Ordular gözün seçebildiği uzaklıktaki bir tabura isabetli atış yapabilecek toplara ve aynı isabetle tek kişiyi hedef alabilecek, doldurulması nişan almaktan daha kısa süren tüfeklere sahip olduktan sonra, daha ileri gelişmelerin, meydan savaşı için pek önemi kalmıyordu. Bundan ötürü bu yöndeki evrim çağı, esas olarak kapanmıştı. İkinci olarak ise bu savaş, bütün kıta güçlerini Prusya Landhwehr Sistemi'ni daha sıkı bir şekilde uygulamaya ve böylelikle de birkaç yıl içinde kendilerini yok olmaya götürecek askeri masraflara girmeye zorunlu kılmıştı. Ordu, devletin esas amacı haline gelmişti. Devlet için halk, sadece asker yetiştirmek ve beslemekle yükümlü bir topluluktur. Militarizm Avrupa'ya egemen olmuş ve onu yutmuştu. Fakat bu militarizm aynı zamanda kendi yok oluşunun tohumunu da içerisinde barındırmaktaydı. Devletlerin birbirleriyle yarışması, bir yandan onları her yıl orduya, donanmaya ve savaş malzemesine daha çok

para harcamaya zorluyor, böylece mali yıkımı gittikçe hızlandırıyor; öte yandan genel ve mecburi askerlik hizmetinin gittikçe daha ciddiye alınması, bütün halkı silah kullanmaya alıştırtıyor, böylece de onların belirli bir anda komuta mevkiindeki askeri lordlara karşı kendi iradelerini yürütebilecek duruma gelmelerini sağlıyordu. Bu "belirli an" ise halk kitlelerinin –şehir ve köy işçilerinin ve köylülerin– bir isteği olur olmaz, gelecekti. Durum bu kerteye gelince, prenslik ordusu bir halk ordusu halini alıyor, makine artık çalışmayı reddediyor ve militarizm kendi evriminin diyalektiği ile çöküyordu. 1848 Burjuva Demokrasisi'nin, adı üzerinde burjuva olduğu ve proleter olmadığı için başaramadığı şeyi, yani işçi sınıfına içeriği sınıfsal durumlarına uygun olan bir irade vermek işini, sosyalizm, güvenilir bir şekilde başaracaktır. Bu da militarizmin ve onunla birlikte işlevsiz orduların içten patlak veren dağılması demek olacaktır.

Bu modern piyade, tarihimizden alınacak ilk derstir. İkinci ders ise, orduların bütün örgüt ve çarpışma yöntemlerinin, buna ilişkin olarak da, zafer veya yenilginin, maddi yani ekonomik koşullara, insan ve silah malzemesine ve dolayısıyla halkın ve teknik gelişmenin nicelik ve niteliğine bağlı bulunduğudur. Ancak Amerikalılar gibi avcı bir halk, müfreze taktiğini yeniden keşfedebilirdi ve onlar salt ekonomik nedenlerle avcı idiler. Nitekim bugün de yine salt ekonomik nedenlerle, eski Amerika'nın Yanke'leri çiftçi, sanayici, denizci, tüccar olmuşlardır. Bunlar artık vahşi ormanlarda çarpışmıyorlarsa da, daha etkili bir şekilde, kitle çapında geliştirdikleri spekülasyon alanında, atalarından geri kalmıyorlar. Ancak Fransız Devrimi gibi, burjuvaların ve özellikle köylülerin ekonomik kurtuluşunu

sağlayan bir devrim, kitle ordusu yöntemini ve aynı zamanda eski kalıplaşmış safları, yani mutlakıyetin askeri alandaki, kendisiyle savaşılan kopyalarını parçalayacak serbest hareket şeklini getirebilirdi. Teknikteki ilerlemelerin askeri alanda kullanılır hale gelir gelmez ve kullanılır kullanılmaz, çoğunlukla ordu kumanda mevkiinin arzusu hilafına bile olsa, savaş yöntemlerinde ani ve neredeyse şiddetli değişiklikler yarattıklarını ve gerçekten bu alanda devrim yaptıklarını çeşitli olaylarda gördük.

(Friedrich Engels, *Herr Eugen Dühring's Revolution in Science [Anti-Dühring]*, International Publishers, 1939, s. 184-90. İlk kez 1977-78'de Leipzig'de Alman Sosyal Demokrat Partisi'nin organı olan Vorwärts'te, bir makaleler serisi olarak yayınlanmıştır.)

BARİKAT TAKTİKLERİ

F. Engels

Genel oy hakkının başarıyla kullanılması sonucunda, proleter mücadelesinin yepyeni bir şekli ortaya çıktı ve bu, hızla gelişti. Burjuvazi egemenliğinin örgütlendiği devlet kuruluşlarının işçi sınıfına, aynı kuruluşlarla çarpışmak için daha ileri fırsatlar verdiği görüldü. İşçiler çeşitli Diyet Meclisleri, Belediye Meclisleri, İhtiyar Kurulları seçimlerine katıldılar. Ele geçirilmesinde proletaryamn yeterli bir kesiminin söz sahibi olduğu her mevzi için burjuvaziyle mücadele ettiler. Böylece burjuvazi ve hükümet, işçilerin partisinin yasadışı eyleminden çok, yasal eyleminden, ayaklanma savaşlarından çok, seçim sonuçlarından korkar oldular. Çünkü burada da mücadele koşulları temelden değişmişti. Eski tarz ayaklanma, 1848'e kadar her yerde son sözü söyleyen barikatlı sokak çatışmaları, önemli ölçüde eskimişti.

Bu konuda hayale kapılmayalım! Sokak çatışmasında

ayaklanmanın askeriye karşısındaki gerçek zaferi, yani iki ordu arasındaki çatışmada görülebilecek türden bir zafer, çok enderdi. Ama zaten isyancılar da buna o kadar güvenirlerdi. Onlar için bu, sadece, askerlere, savaşılan iki ülke arasındaki bir çatışmada ya hiç rolü olmayan ya da pek az rolü olan manevi etkide bulunma sorunuydu. Eğer bunda başarılı olurlarsa ya askerler eylemden vazgeçerler ya da komutanlar kellelerini kaybederler ve ayaklanma kazanılırdı. Bunda başarılı olamadıkları takdirde ise askerin azınlıkta olduğu yerlerde bile daha iyi donatım ve eğitimin, tek elden yönetimin, askeri güçlerin planlı kullanılışının ve disiplinin üstünlüğü kendini hissettirirdi. Bir ayaklanmanın gerçek taktik uygulamasında ulaşabileceği en büyük başarı, tek bir barikatın doğru olarak kurulması ve savunulmasıdır. Karşılıklı destek, yedeklerin mevzilendirilmesi ve kullanılması; kısacası, değil büyük bir şehrin tamamının, bir şehrin tek bir kesiminin bile savunulması için vazgeçilmez olan birliklerin toplu ve koordine çalışması, en iyi olasılıkla, çok sınırlı bir ölçüde sağlanabilir, çoğunlukla da hiç sağlanamaz. Askeri birliklerin belirli bir noktada yoğunlaşması ise, doğası itibarıyla olanaksızdır. Bundan ötürü, pasif savunma, mücadelenin belli başlı şeklidir; şurada burada, zaman zaman, fakat çok ender olarak çıkışlara ve kanat hücumlarına geçilebilir; bununla birlikte genel kural olarak bu çıkışlar geri çekilen askeri birliklerin terk ettikleri mevzilerin işgali ile sınırlanacaktır. Buna ek olarak ordu birliklerinin emrinde, topar, tamamen donatılmış ehil istihkâm birlikleri vardır. Bunlar hemen her zaman ayaklananların yoksun oldukları savaş kaynaklarıdır. O halde, 1848 Haziran'ında Paris'te, 1848 Ekim'inde Viyana'da, 1849 Mayıs'ında Dresden'de olduğu gibi, en büyük kahramanlıkla yürütülen barikat mücadelelerinin

bile, hücumun önderleri siyaset sorunlara girmeksizin salt askeri açıdan hareket etmeye başlar başlamaz ve askerler de kendilerine sadık kaldığı sürece, ayaklanmanın yenilgi-siyle sonuçlanmasına şaşmamak gerekir.

Asilerin 1848'e kadar kazandıkları birçok başarı, türlü nedenlere dayanmaktadır. 1830 Temmuz'u ve 1848 Şubat'ında Paris'te, İspanya sokak çatışmalarının çoğunda olduğu gibi, isyancılarla ordu birlikleri arasında sivil milisler bulunuyordu. Bunlar ya doğrudan doğruya ayaklananların tarafını tutuyorlar ya da kayıtsız ve kararsız davranışlarıyla birlikleri de kararsızlığa sevk ediyorlar, ayrıca ayaklananlara pazarlık karşılığında silah temin ediyorlardı. 1848 Haziran'ında Paris'te olduğu gibi bu sivil muhafızların başlangıçtan itibaren karşı çıktıkları her yerde, ayaklanmalar bastırıldı. 1848'de Berlin'de halkın zaferi, kısmen 19 Mart gecesi ve sabahında önemli sayıda yeni mücadeleci güçlerle desteklenişinin, kısmen askeri birliklerin bitkinliğinin ve gıda ikmalinin kötü oluşunun ve nihayet kısmen de kumandan örgütünün felce uğramasının sonucuydu. Fakat her yerde zafer, birlikler emirlere itaat etmedikleri, kumandanlar karar verme yeteneğini kaybettikleri veya eli kolu bağlı kaldıkları için kazanılmıştır.

Demek ki, sokak çatışmalarının klasik çağında bile, barikatların maddi olmaktan çok manevi bir etkisi vardı. Askerlerin sebatını sarsmak için bir araç durumundaydı. Eğer bu sonuç sağlanana kadar dayanılırsa, zafer kazanılıyordu, aksi takdirde yenilmek vardı. Bu, ilerde çıkması muhtemel sokak çatışmalarının şansını hesap ederken, göz önünde tutulması gereken başlıca özelliktir.

1849'da şanslar zaten oldukça kötüydü. Burjuvazi hemen her yerde hükümetle birleşmişti. "Kültür ve mülki-

yet" ayaklanmaya karşı harekete geçen askerleri alkışlıyor, onlara ziyafetler çekiyordu. Barikatın büyüğü yıkılmıştı; asker artık barikatların arkasında "halk"ı değil, "asileri, kışkırtıcıları, yağmacıları, toplumun tortusunu" görüyordu, subay zamanla sokak çatışmalarının taktiklerini öğrenmişti, artık barikatın üzerine açıktan ve tam karşıdan yürümüyor, bahçelerin, avluların ve evlerin içinden geçerek onu arkadan çeviriyordu. Ve bu sistem, biraz beceriyle, on durumdan dokuzunda başarı sağlıyordu.

Fakat o zamandan beri hepsi askerlerin lehine olmak üzere, birçok değişiklik oldu. Eğer büyük şehirler önemli ölçüde daha da büyüdülerse, ordular onlardan da fazla büyüdü. Paris ve Berlin, 1848'den bu yana dört mislinden az büyüdü, fakat garnizonlar 24 saat içerisinde iki mislinden fazlasına çıkartılabilir ve 48 saat içerisinde koca ordular haline getirilebilirler. Sayıları müthiş artmış olan bu askerlerin donatımı eskisiyle karşılaştırılamayacak ölçüde etkili hale getirilmiştir. 1848'de yivsiz, ağızdan dolma tüfekler vardı. Şimdi ise bundan on kere daha hızlı, on kere daha isabetli ve 4 kat uzağa ateş eden küçük kalibreli mekanizmalı tüfekler var. Eskiden topçunun, nisbeten etkisiz güllesi ve iri saçması vardı, bugün ise bir tanesi en iyi barikatı tahrip etmeye yeten patlayıcı mermiler var. Eskiden duvarları yıkmak için istihkâm kazması vardı, bugün dinamit var.

Öte yandan asiler açısından bütün koşullar kötüye gitmiştir. Bütün halk tabakalarının sempatisini toplayacak ayaklanmaların tekrar ortaya çıkması zor olacaktır. Sınıf mücadelesinde orta tabakalar proletaryanın etrafında, hiçbir zaman burjuvazinin etrafında toplanan gerici partileri hemen hemen yok edecek yoğunlukta toplanmayacaklar-

dır. Bu yüzden "halk" her zaman bölünmüş görünecek ve böylece 1848'de olağanüstü etkili olan kuvvetli bir destekten yoksun kalınacaktır.

Asiler tarafına askerliğini yapmış çok sayıda savaşı geçse bile, bunların silahlandırılması çok zor olacaktır. Silahçı dükkânlarındaki lüks av tüfekleri daha önceden polis tarafından horozları çıkartılıp kullanılmaz hale getirilmemiş bile olsalar –yakın uzaklıkta bile– askerlerin mekanizmalı tüfeklerine karşı koymaktan uzaktırlar: 1848'e kadar insan, zorunlu cephanesini, barut ve kurşundan kendisi yapabiliyordu, bugün ise her tüfeğin mermisi farklıdır ve birbirleriyle tek ortak noktaları, büyük sanayinin özel bir ürünü olmaları dolayısıyla *ex tempore* (o dakikada, ayak üstü) imal edilememeleridir. Bunun sonucu olarak tüfeklerin çoğu, kendi özel mermisi olmadıkça çalışmaz. Nihayet, 1848'den bu yana, büyük şehirlerdeki yeni mahalleler, yeni top ve tüfekleri tam etkili kılmak için yapılmış gibi görünen uzun geniş ve düz caddelerle donatılmıştır. Bir devrimcinin barikat savaşı için Berlin'in doğu ve kuzeyindeki işçi mahallelerini seçmesi için deli olması gerekir. Bütün bunlar gelecekte sokak savaşının artık hiçbir rolü kalmayacağını mı gösterir? Elbette hayır! Bunlar sadece, 1848'den bu yana koşulların sivil çatışmalar için çok daha elverişsiz ve ordu birlikleri için çok daha elverişli duruma geldiğini gösterir. Şu halde ilerdeki bir sokak çatışması, ancak bu elverişsiz durumun başka etmenlerle telafi edilmesi koşullarında, zafere ulaşabilecektir. Buna göre, bu çatışmalar büyük bir devrimin başlarında, ilerdeki aşamalarındakine oranla daha nadir yer alacak, aynı zamanda daha büyük güçlerle yürütülmesi gerekecektir. Bununla birlikte daha büyük güçler de, bütün Büyük Fransız Devrimi'nde veya 4 Eylül ve 31 Ekim 1870'de Paris'te olduğu gi-

bi, pasif barikat taktiklerine, açık hücumu tercih edebilirler.

Okur, egemen sınıfların ısrarla bizi tüfeklerin konuştuğu ve kılıçların parladığı yere sürüklemek istediğini şimdi anlıyor mu? Bozguna uğrayacağımız başlangıçta belli olduğu halde sokağa inip olay çıkarmaya kalkışmadığımız için niye bugün bizi korkaklıkla suçluyorlar? Niye bir ke-recik toplarına yem olmamız için bu kadar içtenlikle yalvarıyorlar? Bu baylar boşa yalvarıp, boşa meydan okuyorlar. Biz o kadar aptal değiliz. Bunlar aym şekilde gelecek savaşta, düşmanlarından ihtiyar Fritz (Prusya kralı Büyük Frederik) zamanındaki savaş hattını benimsemesini veya Wagram ve Waterloo'daki gibi, hep tümenlerden kurulu kollarla ve ellerinde çakar almazlarla çarpışmasını isteye-bilirlerdi. Uluslar arasındaki savaş durumunda koşullar değiştiyse, sınıf mücadelesi durumu için de aynı şey söz konusudur. Baskınların ve bilinçsiz kitlelerin başında bilinçli bir azınlığın bulunmasıyla yapılan devirlerin artık zamanı geçmiştir. Toplum düzeninin tamamen değişmesi söz konusu olduğunda, kitleler de bu sorunun içinde bulunmalı ve ne gibi tehlikelerle karşı karşıya olduklarını, maddi manevi bütün varlıklarıyla neye katıldıklarını bizzat kavramış olmalıdırlar. Son elli yılın tarihi bize bu gerçeği öğretmiştir. Fakat kitlelerin yapılan işi anlamaları için uzun ve azimli bir çalışma gereklidir. İşte bizim şimdi, düşmanlarımızı umutsuzluğa düşüren bir başarıyla yürütmekte olduğumuz iş budur.

DEVİRİMCİ ORDU VE DEVİRİMCİ HÜKÜMET V.I. Lenin

Odesa'daki ayaklanma ve Potemkin zırhlısının devrimi desteklemesi, istibdata karşı devrimci hareketin gelişmesinde ileri bir adım olarak görülür. Ayaklanma zamanının gelip çattığını ve geçici bir devrimci hükümet kurulması konusundaki çağrılar ne kadar yerinde olduğunu, olaylar şaşılabacak bir hızla doğruladılar. Bu çağrılar, işçi sınıfını temsil eden Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisi'nin sınıf bilincine ulaşmış sözcüleri tarafından halka yöneltildi. Devrimci ateşin bu yeni parıltısı, bu çağrıların pratik önemi üstüne ışık tutuyor ve Rusya'nın şimdiki durumunda devrimci savaşçıların ödevlerini daha kesinlikle belirlememizi gerektiriyor.

Halkın silahlı ayaklanması, gözlerimiz önünde, olayların kendiliğinden gelişmesinin etkisiyle de olgunlaşıyor ve kendi kendini örgütlüyor. Kısa bir süre önce halkın istibdata karşı savaşının tek belirtisi, bilinçsiz, örgütsüz, kendi-

liğinden ve kimi zaman vahşi ayaklanmalardı. Ama işçi hareketi, en ileri sınıfın –işçi sınıfının– hareketi olarak, bu ilkel aşamayı hızla aştı. Sosyal Demokratların, amacını bilen propagandası ve ajitasyonu, etkisini gösterdi. Kargaşalıkların yerini örgütlü grevler ve istibdata karşı siyasal gösteriler aldı. Son yılların vahşi askeri misillemeleri, işçi sınıfını ve şehirlerdeki sıradan halkı "eğitti" ve onları devrimci çarpışmaların daha yüksek biçimlerine hazırladı. İstibdatın halkı içine attığı kanlı ve rezil Rus-Japon savaşı, halkın sabrını taşırdı. Kitleler, Çar'ın birliklerine karşı silahlı direnmeye başladılar. Halkla askeri birlikler arasında gerçek sokak çarpışmaları, barikat savaşları başladı. Kısa bir süre önce Kafkasya, Lodz, Odesa, Libau bize işçi sınıfı kahramanlığının ve halk coşkunun örneklerini gösterdiler. Çarpışma ayaklanmaya dönüştü. Çar birlikleri bile gitgide, kendilerine utandırıcı özgürlük katilleri ve polis cellatları rolünün oynatıldığını anlamaya başladılar. Ordu sallanmaya başladı. Önceleri tek tek itaatsizlik olayları, yedekler arasında ayaklanmalar, subayların protestoları, askerler arasında propaganda, bazı bölüklerin ve alayların kardeş işçilere kurşun sıkmayı reddetmesi gibi olaylar görüldü, sonra da, ordunun ayaklanmadan yana geçişi.

Odesa'daki son olayların büyük önemi, ilk defa olarak Çarlık silahlı kuvvetlerinden önemli bir birliğin –bir savaş gemisinin– açıktan açığa devrimden yana geçişindedir. Hükümet bu olayı başlarken boğmak için telaşla çabaladı, mümkün bütün hilelere başvurdu. Hiçbir yararı olmadı bunların. Yoldaşlarına karşı savaşmayı reddeden devrimci Potemkin zırhlısına karşı savaş gemileri gönderildi. İstibdat hükümeti, bütün Avrupa'da Potemkin zırhlısının ele geçirildiği ve Çar'ın bu devrimci zırhlının batırılmasını emrettiği haberini yaymakla, dünyanın gözünde kendi

rezaletini son kertesine ulaştırdı. Filo Sıvastopol'a döndü, hükümet hemen tayfaları terhise, savaş gemilerinden silahları sökmeye girişti. Karadeniz Filosu'ndaki subayların toptan istifaları haberi dolaşıyordu; Georgi Pobedonosets zırhlısında yeni bir ayaklanma çıktı ve bastırıldı. Şu sıralarda Labau ve Kronstadt'ta denizciler ayaklanıyor, askeri birliklerle çatışmalar daha da sıklaşıyor; denizciler ve işçiler barikatlarda (Libau'da) birliklerle çarpışıyorlar. Yabancı basın başka birkaç savaş gemisinde de (Minin, Alexander II, vb.) ayaklanmalar olduğu haberini veriyor. Çarlık hükümetinin donanması kalmadı. Yapabileceği tek şey, donanmanın büsbütün devrimden yana geçmesini önlemektir. Potemkin zırhlısı hâlâ devrimin zapt edilmemiş bir ülkesidir, almyazısı ne olursa olsun, kuşkusuz ve en önemli nokta, bizim bir devrimci ordu çekirdeği kurmaya burada girişmemiz gerektiğidir.

Misillemeler, devrime karşı şurada burada kazanılan zaferler, bu olayın önemini azaltamaz. İlk adım atılmıştır; Rubicon geçilmiştir. Ordunun devrimden yana geçişi bütün Rusya ve dünyaya kendini bir gerçek olarak kabul ettirmiştir. Karadeniz Filosu'ndaki olayları, bir devrimci ordu kurmanın daha ileri ve daha güçlü girişimleri elbet izleyecektir. Şimdi bizim ödevimiz bu çabaları durmadan desteklemek, özgürlük savaşında devrimci bir ordunun ulus çapında önemini geniş işçi ve köylü kitlelerine anlatmak, kitleleri kendine çekecek özgürlük sancağını açmada bu ordunun çeşitli birliklerine yardım etmek ve Çar istibdatını paramparça edecek kuvvetleri bir araya getirmektir.

Parlamalar, gösteriler, sokak çarpışmaları ve devrimci ordu birlikleri: İşte, halk ayaklanmasının gelişimindeki aşamalar bunlardır. Artık son aşamaya ulaştık. Ancak bu,

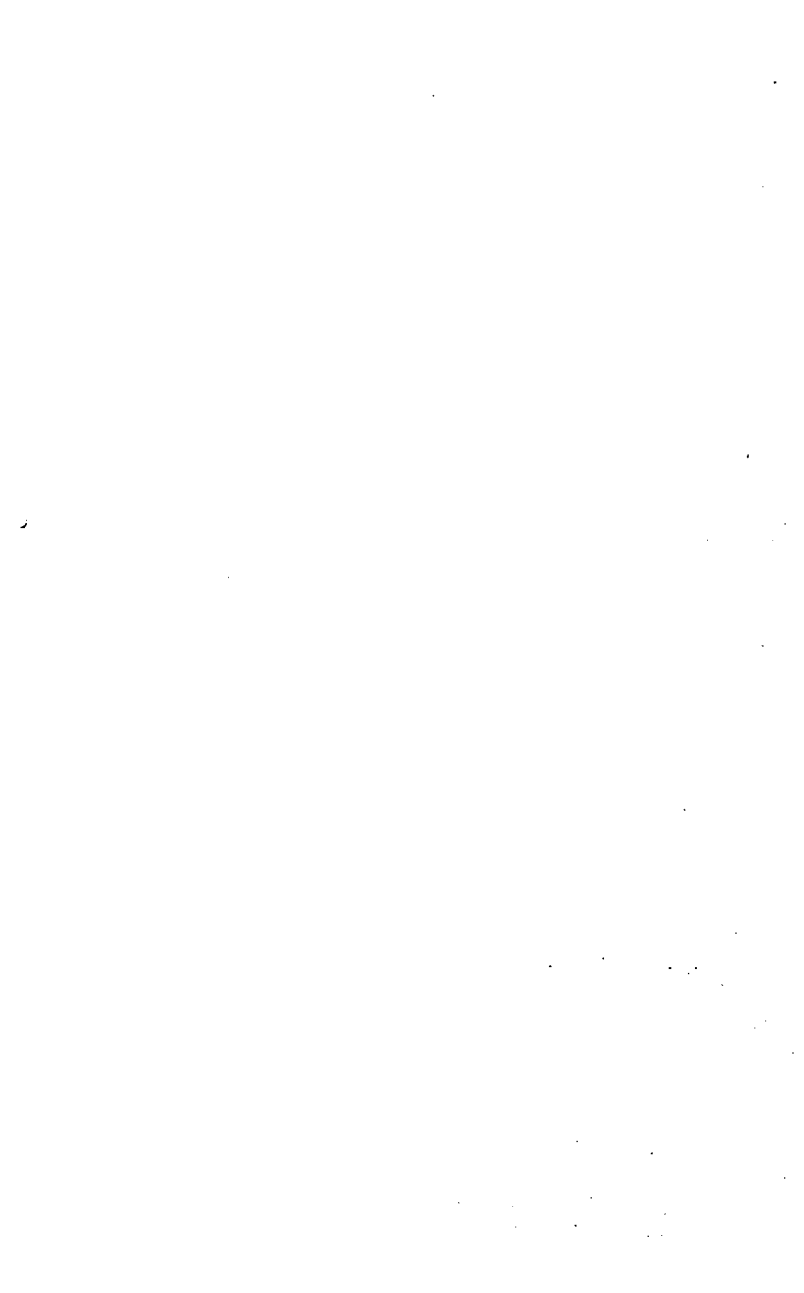
hareketin bütünüyle yeni ve daha yüksek aşamaya ulaştığı anlamına gelmez. Hayır, harekette hâlâ büyük ölçüde bir gerilik var; Odesa olaylarında eski zaman ayaklanmalarının göze batan belirtileri var. Bunun asıl anlamı şudur: İlk taşkın ön dalgaları daha şimdiden mutlakıyetçi "hale"nin ışığını yalamaya başladı. Halk kitlelerinin ileri temsilcilerinin, teorik düşünceyle değil de, gelişen hareketin etkisiyle, Rus halkının düşmanına karşı savaşta yeni ve daha yüksek ödevlere ulaştıkları anlamına gelir bu. Bu savaş hazırlamak için mutlakıyet elinden geleni yaptı. Yıllardır halkı silahlı birliklerle çarpışmaya kışkırtıp durdu; şimdi de ektiğini biçiyor. Devrimci ordunun birlikleri ordunun kendi içinden çıkıyor.

Bu birliklerin ödevi, devrimi ilan etmek, her savaşta olduğu gibi iç savaşta da gerekli olacağı gibi kitlelere askerce önderlik etmek; açık kitle çarpışması için sağlam noktalar yaratmak; ayaklanmayı komşu bölgelere yaymak; önceleri ülkenin küçük bir parçasında da olsa tam siyasal özgürlüğü kurmak; çürümüş mutlakıyetçi sistemin üstüne devrimci değişimi sağlamak; barış zamanında bu faaliyetlere pek az katılan, ancak devrim dönemlerinde ön safa geçen kitlelerin devrimci-yaratıcı faaliyetlerine fırsat vermektir. Ancak bu yeni ödevleri iyice anlamak ve onları açık seçik ortaya koymak suretiyle devrimci ordu, tam bir zafer kazanabilir ve devrimci hükümetin sağlam bir dayanağı olabilir. Halk ayaklanmasının bugünkü aşamasında, devrimci ordu kadar bir devrimci hükümetin de büyük önemi vardır. Mutlakıyetin askeri kuvvetlerinin kalıntılarına karşı savaşta, kitleleri askerce yönetip önderlik edecek bir devrimci ordu gerekir. Devrimci ordu gereklidir, çünkü büyük tarihsel sorunlar ancak kuvvet kullanarak çözülebilir, çağdaş çarpışmada da kuvvet örgütü demek askeri

örgüt demektir. Mutlakıyetin askeri kuvvetlerinin kalıntılarından başka, sendeleyeen Rus hükümetinin yardım dileyip durduğu komşu devletlerin askeri kuvvetleri de vardır...

Önceleri devrimci ordunun Çarlık boyunduruğundan kurtardığı bölgelerde, sonra bütün ülkede, kitlelerin siyasal önderliğini yapmak için devrimci hükümet gereklidir. Siyasal reformların çabucak başlatılması, uğruna devrim yapılan şeyin, yani halkın kendi devrimci yönetiminin kurulması, gerçekten halkçı ve gerçekten kurucu bir meclisin toplanması ve halk iradesinin gerçekten ifade edilebilmesini sağlayacak "özgürlükler" in verilmesi için devrimci hükümet gereklidir. Sonunda, mutlakıyetten gerçekten kurtarılan halkın ayaklanan kısmının siyasal birleşmesi ve siyasal örgütlenişi için devrimci hükümet gereklidir. Halk aracılığıyla hareket etmek ve halk iradesini gerçekleştirmek amacıyla halk adına iktidara gelen devrimci hükümet nasıl geçiciyse, bu siyasal örgütleniş de elbet geçici olacaktır. Ama bu örgütlenme işi hemen başlamalıdır, ayaklanmanın her başarılı adımıyla çözülmez bir şekilde bağlanmalıdır; çünkü, siyasal birlik ve siyasal önderlik bir an bile ertelenemez. Askeri kuvvetler üstünde önderlik ne kadar önemliyse Çarlığa karşı tam bir zafer kazanmak için ayaklanan halkın siyasal önderliği de o kadar önemlidir.

(V.I. Lenin, *Collected Works*, cilt 8, Progress Publishers, Moskova, 1962, s: 560-64. İlk yayınlanışı *Proletarya*: editörlüğünü Lenin'in yaptığı, emekçi, gizli, Bolşevik, haftalık gazete; o zaman Cenevre'de yayınlanırdı, 10 Haziran 1905.)

MOSKOVA AYAKLANMASI'NDAN ALINACAK DERSLER

V.I. Lenin

Aralık 1905'te Moskova (Moskova, 1906) adlı kitap tam zamanında yayımlandı. Aralık ayaklanmasından alınacak dersleri bellemek, işçi partisi için geciktirilmeyecek önemli bir ödevdir. Yazık ki, bu kitap, içine bir kaşık katran dökmüş bir bal küpüne benziyor. Eksikliğine karşın çok ilginç malzeme; ama inanılmayacak kadar gevşek, inanılmayacak kadar sıradan yargılar. Bu yargıları başka bir zaman ele alacağız, şimdilik dikkatimizi günün alevli sorununa, Moskova ayaklanmasından alınacak derslere çevireceğiz.

Moskova'daki Aralık hareketinin başlıca biçimleri barışçıl grev ve gösterilerdi; bunlar işçilerin büyük çoğunluğunun faal olarak katıldığı tek savaşıma biçimiydi. Oysa, Moskova'daki Aralık hareketi, bağımsız ve üstün bir çarpışma biçimi olarak, genel grevin artık zamanı geçtiğini, hareketin esaslı ve karşı konulmaz bir güçle bu dar sınırla-

rı aşır daha yüksek bir mücadele biçimine –ayaklanmaya– yöneldiğini açıkça gösteriyordu.

Grev çağrısında bütün devrimci partiler, bütün Moskova sendikaları bunun bir ayaklanmaya dönüşmesinden kaçınılamayacağını kabul etmiş, hatta bunu sezmişlerdi. 6 Aralık'ta İşçi Temsilcileri Sovyeti, "grevi, silahlı bir ayaklanmaya çevirmek için uğraşma" kararına vardı. Gene de örgütlerden hiçbiri buna hazır değildi. Gönüllü Çarpışma Takımları Birleşik Meclisi bile, ayaklanmanın uzak bir olasılık olduğunu (9 Aralık'ta) söylüyordu; sokak çarpışmalarına katılan ya da bunları yöneten adamları olmadığı belliydi. Örgütler hareketin büyüyüp genişlemesine ayak uydurmayı başaramadılar.

Aslında, Ekim'den sonra yaratılan nesnel koşulların baskısı sonucunda, grev, bir ayaklanma durumuna geliyordu. Bir genel grev artık hükümeti gafil avlamıyordu: Hükümet artık karşı devrimci kuvvetler örgütlemişti, bunlar askeri hareket için hazırdılar. Ekim'den sonra bütün Rus devriminin gelişimi ve Aralık günlerinde Moskova'daki olaylar dizisi, Marx'ın derin önermelerinden birini açıkça pekiştirmektedir: Devrim, kuvvetli ve birleşmiş bir karşı devrim doğurarak ilerler, yani düşmanı, daha aşırı savunma çarelerine başvurmaya ve bu yolda daha güçlü saldırı araçları bulmaya zorlar.

Aralık 7 ve 8: Barışçıl bir grev, barışçıl kitle gösteriler. 8 Aralık akşamı: Akvaryum'un kuşatılması. 9 Aralık sabahı: Strastnaya Meydanı'ndaki kalabalığa süvarilerin saldırısı. Akşam: Fiedler binasına baskın. Kafalar kızıyor. Örgütlenmemiş sokak kalabalıkları kendiliğinden çekine çekine ilk barikatları kuruyorlar.

Aralık 10: Barikatlara ve sokaktaki topluluklara topçu ateşi açılıyor. Barikatlar daha bir düşünülerek kuruluyor; artık şurda burda değil, gerçekten geniş ölçüde. Bütün halk sokaklarda, şehrin başlıca yerleri bir barikat ağıyla çevrili. Gönüllü çarpışma birlikleri birkaç gün askerlere karşı inatçı bir gerilla savaşı veriyorlar; onları büyük kayıplara uğratıp, Dubasov'u (Moskova Askeri Genel Valisi) takviye istemek zorunda bırakıyorlar. Ancak 15 Aralık'ta hükümet kuvvetleri üstün duruma geçip, 17 Aralık'ta Semyonovsky Alayı ayaklanmanın son kalesi olan Presnya Bölgesi'ni eziyor.

Grevden ve gösterilerden tek tek barikatlara, tek tek barikatlardan kitlelerin kurduğu barikatlara ve askerlere, karşı sokak savaşlarına geçildi. Örgütlerin ilişiği olmadan, geniş işçi sınıfı mücadelesi bir grevden başlayıp bir ayaklanmaya ulaştı. Rus Devrimi'nin 1905 Aralığında sağladığı en büyük tarihsel kazanç budur, bütün önceki kazançlar gibi bu da büyük özveriler pahasına kazanıldı. Hareket genel bir siyasal grevden daha yüksek bir aşamaya ulaştı. Devrime karşı koymada gericiliği sonuna dek gitmeye zorladı; böylece, devrimin de, saldırı araçları uygulamakta sonuna dek gideceği am, daha bir yaklaştırdı. Gericilik, barikatları, binaları, kalabalıkları bombalamaktan ileri gidemez; ama devrim, Moskova gönüllü çarpışma birliklerinden çok daha ilerilere gidebilir, enine boyuna çok daha ilerilere. Devrim Aralık'tan bu yana çok ilerledi. Devrimi doğuracak buhranların temeli ölçülemeyecek kadar genişledi; artık bıçağın adamakıllı bilenmesi gerekiyor.

İşçi sınıfı, mücadelenin nesnel koşullarındaki değişikliği ve grevden ayaklanmaya geçiş ihtiyacını, kendi önderlerinden daha çabuk anladı. Her zaman olageldiği gibi uy-

gulama, teorinin önüne geçti. Barışçıl bir grev ve gösteriler, artık işçileri tatmin etmemeye başladı; şöyle sordular: Bundan sonra ne yapmalı? Böylece daha kararlı ve cesur bir hareket istediler. Barikatlar kurulması emri semtlere gelmeden çok önce, zaten, şehrin merkezinde barikatlar kurulmuştu. Yığınla işçi çalıştı bunlarda; ama bu bile onları tatmin etmiyordu; bilmek istiyorlardı: Bundan sonra ne yapmalı? Etkin çözümler istiyorlardı. Aralık ayında biz, Sosyal Demokrat işçi sınıfı önderleri, birliklerini akıl almaz bir biçimde yayıp, çoğunun savaşa etkin olarak katılmamasına neden olan bir başkomutan gibiydik. Kitleler kararlı ve cesur bir kitle hareketi için emir bekliyorlardı, ama alamadılar.

Bunun gibi, Plekhanov'un, bütün oportünistler tarafından benimsenen düşüncesinden daha kısa görüşlü bir şey olamaz: Ona göre, grev zamansızdı, başlatılmamalıydı ve "silaha sarılmamalıydılar." Oysa, tam tersine, daha kararlı, daha saldırgan ve daha canlı olarak silaha sarılmalıydık; sorunları barışçıl bir grev sınırı içinde çözmenin olanaksız olduğunu, korkusuz ve amansız bir silahlı çarpışma gerektiğini kitlelere anlatmalıydık. Şimdi artık siyasal grevlerin yetersiz olduğunu açıktan açığa kabul etmeliyiz; kitleler arasında silahlı çarpışmadan yana yaygın bir ajitasyona girişmeli ve "hazırlık aşamaları" önerileriyle ya da herhangi bir yolla bu sorunu bulandırmaya kalkışmamalıyız. Gelecek devrimci hareketin baş ödevi olarak korkunç, kanlı bir yok etme savaşı gerektiğini kitlelerden gizleseydik hem kendimizi hem halkı aldatmış olacaktık.

Aralık olaylarından öğreneceğimiz ilk ders budur. Başka bir ders de, ayaklanmanın niteliği, bunu yöneten yöntemler ve askeri birlikleri halkın yanına çeken koşullarla il-

gilidir. Bu son nokta üstüne partimizin sağ kanadında pek çok taraftarı olan bir görüş egemendir. Çağdaş askeri birliklerle çarpışmanın olanaksız olduğu iddia edilir ve "askerler devrimden yana çekilmelidir" denir. Devrim genişleyip kitlelere inmezse ve askerleri etkisi altına almazsa önemli bir çarpışma sorunu olamaz elbet. Askerler arasında çalışmamız gerektiği söz götürmez bir gerçektir. Ama onların kandırılarak ya da kendileri inanarak, bir çırpıda bizden yana geçeceklerini hayal edemeyiz. Bu görüşün nasıl beylik ve cansız olduğunu Moskova ayaklanması açıkça gösterdi. Bununla birlikte, gerçekten halkçı her harekette olduğu gibi, askerlerin kararsızlığı, devrimci çarpışma kızıştığında iki tarafı da askerleri elde etme savaşına sürükler. Moskova ayaklanması, gericilikle devrim arasında, askerleri elde etmek için girilen umutsuz, telaşlı bir savaşın kesin örneğiydi. Dubasov bile Moskova garnizonunda on beş bin adamundan ancak beş binine güvenebileceğini söylemişti. Kararsızları kendi saflarında tutabilmek için hükümet çeşitli çözümlere başvurdu: Yalvardılar onlara, yağ çektiler, rüşvet verdiler, cep saatleri, para vb. verdiler, votkayla sarhoş ettiler, yalan söylediler onlara, gözdağı verdiler, kışlalara kapatıp silahlarını aldılar, bu arada hiç güvenemediklerini hile ve şiddetle temizlediler. Bu bakımdan hükümetin yanında yaya kaldığımızı açıkça ve çekinmeden itiraf etmek yürekliliğini göstermeliyiz. Bahsi hükümet kazandı; biz kararsız askerleri elde etmek için böyle etkin, cüretli, geniş kaynaklı, atak bir savaş için elimizdeki güçlerden yararlanmayı başaramadık. Şimdiye dek ordu içinde çalışmıştık, ama bundan böyle, askerleri, kafalarıyla "kazanmak" için çabalarımızı kat kat artıracğız. Ancak, bir ayaklanma anında askerleri elde etmek için

bedensel bir savaş da gerektiğini unutursak zavallı bilgiçler olup çıkarız.

Aralık günlerinde Moskova işçileri, askerleri kafalarıyla "kazanma" konusunda bize büyük dersler verdiler. Sözgelimi, 8 Aralık'ta Strastnaya Meydanı'nda Kazakları bir kalabalık kuşattığı zaman aralarına girdiler, arkadaşlık ettiler ve onları geri dönmeye kandırdılar. Gené 10 Aralık'ta Presnya bölgesinde 10.000 kişilik bir kalabalık içinde kızıl bir bayrak taşıyan iki işçi kız Kazakların önüne fırlayıp "Öldürün bizi. Sağ kaldıkça bayrağı teslim etmeyeceğiz" diye bağırdıklarında, Kazaklar dağılıp atlarını sürdüler, arkalarından kalabalık bağırdı: "Yaşasın Kazaklar". Bu cesaret ve kahramanlık örnekleri, işçilerin kafasından hiçbir zaman silinmeyecektir.

Ama Dubasov'un yanında nasıl yaya kaldığımızın örnekleri de var. 9 Aralık'ta askerler Bolshaya Serpukhovskaya Sokağı'nda, ayaklananlara katılmak için *Marseillaise* söyleyerek yürüyorlardı. İşçiler onları karşılamak için delege gönderdiler. Malakhov (Moskova Askeri Bölgesi Kurmay Başkanı) atını dörtnala onlara doğru sürdü. İşçiler geç kalmıştı, önce Malakhov yetişti askerlere. Duygulu bir konuşma yaptı, askerleri kararsızlığa düşürdü, süvarilerle çevirdi ve götürüp kışlaya kapattı. Malakhov askerlere zamanında yetişti, biz yetişemedik; oysa iki gün için 150.000 kişi çağrımıza koşmuştu, bunlardan, sokaklara devriyeler çıkarılabilirdi, çıkarılmalıydı. Malakhov askerleri süvarileri kuşattı, bu arada biz Malakhov'u bombacılarla kuşatmayı başaramadık. Yapacaktık bunu, yapmalıydık; bir zamanlar Sosyal Demokrat gazetede denildiği gibi (eski *Iskra*), bir ayaklanmada sivil ve askeri şeflerin amansızca yok edilmesi ödevimizdir. Bolshaya Serpukhovskaya Soka-

ğır'nda olanlar, ana hatlarıyla belli ki, Nesvizhskiye ve Kru-tiskiye Kışlaları önünde de tekrar edildi; ayrıca işçiler Eka-terinoslav alayını "çekme"ye kalkıştıklarında, Alexand-rov'daki istihkâmcılara delege gönderildiğinde ve Kolom-na'da istihkâmcıların silahları alındığında da aynı şeyler olmuştur. Ayaklanma süresince kararsız askerleri elde et-me savaşmda yetersiz olduğumuzu gösterdik.

Aralık olayları Marx'ın derin önermelerinden başka biri-ni, oportünistlerin unuttuğu bir önermeyi de doğrular: Ayaklanma bir sanattır ve bu sanatın başlıca kuralı son de-rece cüretli ve dönmemecesine kararlı bir saldırdır. Yete-rince sindirememişiz bu gerçeği. Bu sanatı, bu her ne paha-sına olursa olsun saldırma kuralını, ne biz öğrenmişiz yete-rince ne de kitlelere öğretmişiz. Bütün gücümüzle bu kusu-rumuzu gidermeye çalışmalıyız. Siyasal sloganlar soru-rununda taraf tutmak yetmez; ayrıca bir silahlı ayaklanma so-rununda da taraf tutmak gerekir. Buna karşı olanlar, buna hazır olmayanlar, gözünün yaşına bakmadan devrimi des-tekleyenler arasından atılmalı, tasını tarağını yükleyip dev-rim düşmanlarmın, hainlerin, korkakların yanına gönderil-melidir; çünkü olayların baskısının ve çarpışma koşulları-nın bizi, dostu düşmandan ayırmak için, bu ilkeye göre davranmaya zorlayacağı günler yakındır. Sakin ve durgun olun demeyelim; askerler bize "gelsin" diye "beklemeye-lim". Hayır! Atak, yıkıcı, silahlı bir saldırı gerektiğini, böy-le zamanlarda düşmana komuta eden kişilerin yok edilme-si gerektiğini, kararsız askerleri elde etmek için daha canlı bir savaş gerektiğini, evlerin damlarından bağırmalıyız.

Moskova olaylarından alınacak üçüncü ders, bir ayak-lanma için kuvvetlerin örgütlenişi ve taktikle ilgilidir. As-keri taktığın dayandığı şey askeri tekniktir. Bu basit gerçe-

ği Engels ortaya attı ve bütün Marksistlere kabul ettirdi. Askeri teknik bugünlerde ondokuzuncu yüzyılın ortalarında olduğu gibi değildir. Toplara karşı insan kalabalıklarla yürümek, barikatları tabancalarla savunmak delilik olur. Kautsky, Moskova olaylarından sonra Engels'in bu konudaki yargılarının yeniden gözönüne alınmasının tam zamanı olduğunu ve Moskova'nın "yeni barikat taktikleri" getirdiğini yazarken haklıydı. Bu taktikler gerilla savaşı taktikleridir. Böyle bir taktik için gereken örgüt, çok küçük ve hareketli birliklerdir; on kişilik, üç kişilik, hatta iki kişilik birlikler. Şimdilerde beş ya da üç kişilik birliklerden söz edilince, burun kıvrıran Sosyal Demokratlara rastlıyoruz. Alay etmek, çağdaş askeri tekniğin getirdiği koşullar altındaki sokak çarpışmasının ortaya çıkardığı yeni taktik ve örgüt sorununu bilmezlikten gelişin ucuz bir yoludur. Moskova ayaklanmasının gelişimini iyice bir inceleyin beyler, "beş kişilik birlikler" ile "yeni barikat taktiği" sorunu arasında nasıl bir bağlantı olduğunu görecektiniz.

Moskova bu taktikleri ilerletti, ama onları gerçekten büyük çapta, bir kitle çapında, uygulamaya yetecek kadar geliştirmeyi başaramadı. Gönüllü çarpışma takımları çok azdı, atak saldırı sloganı işçi kitlelerine verilmedi ve onlar bunu uygulamadılar; gerilla müfrezeleri nitelik bakımından birbirinin aynıydı, silahları ve yöntemleri yetersizdi, kalabalığa önderlik etme yetenekleri hemen hiç gelişmemiştir. Bütün bunları gidermeliyiz; Moskova deneyinden bir şeyler öğrenerek, bunları kitleler arasında yayarak ve daha da geliştirmeleri için onların yaratıcı çabalarını bileyerek yapacağız bunu. Aralık'tan beri bütün Rusya'da gerilla savaşı ve korkunç şiddet hareketleri elbette bir ayaklanmanın doğru taktiğini öğrenmekte kitlelere yardım

edecektir. Sosyal Demokrasi bu şiddet hareketlerini gözönüne almalı ve onu kendi taktiğiyle kaynaştırmalı, örgütleyip kontrol etmeli; bunu, işçi sınıfı hareketinin ve genel devrimci çarpışmanın koşullarına ve çıkarlarına indirgemeli; bu ara ayaklanma sırasında Moskovalı arkadaşlarımız ve ünlü Letonya Cumhuriyeti günlerinde Letonyalıların (amansızca icabına baktıkları gibi) bu gerilla savaşının "sokak serserisi" sapkınlığını acımadan budayıp atmalıdır.

Son zamanlarda askeri teknikte yeni ilerlemeler oldu. Japon savaşı, el bombasını ortaya çıkardı. Hafif silah fabrikaları, pazara, otomatik silahlar sürdüler. Bu iki silah da Rus Devrimi'nde başarıyla kullanıldı, ama yeterli olmaktan uzaktı. Teknik gelişmelerden yararlanabiliriz, yararlanmalıyız; işçi müfrezelerine büyük sayıda bombalar yapmayı öğretmeliyiz; onlara ve bizim çarpışma takımlarımıza patlayıcı maddeler, bombalar, otomatik tüfekler elde etmekte yardım etmeliyiz. Şehirlerdeki ayaklanmalarda işçi kitleleri yer alırsa, düşmana karşı kitle saldırılarına girişilirse, Duma'dan sonra, Sveaborg ve Kronstadt'tan sonra büsbütün kararsızlaşan askeri birlikleri elde etmek için bilinçli, ustaca bir savaşa geçilirse, genel çarpışmaya köylerin de katılmasını sağlayabilirsek, bütün Rusya'nın gelecek silahlı ayaklanmasında zafer bizim olacaktır.

Öyleyse Rus Devrimi'nin büyük günlerinin verdiği dersleri sindirerek çalışmamızı daha da yayıp geliştirelim ve ödevlerimizi daha bir cüretle ortaya koyalım. Çalışmalarımızın temeli, bu önemli anda ulusun gelişme isteklerine ve sınıf çıkarlarına kesin bir güvendir. Çarlık rejimini yıkma, devrimci bir hükümet tarafından bir Kurucu Meclis toplama sloganı altında işçi sınıfının, köylülerin ve or-

dunun gittikçe artan bir kısmını bir araya getiriyoruz, getirmeye devam edeceğiz. Şimdiye dek olduğu gibi çalışmamızın esaslı ve başlıca özü, kitlelerin siyasal anlayışını geliştirmektir. Ama bu genel, sürekli ve esas ödevin yanı sıra Rusya'nın bugün içinde bulunduğu dönemin bize başka özel ödevler de yüklediğini unutmamalıyız. Bilgiç taslağı ve darkafalı olmayalım, bu an için gerekli olan özel ödevleri, bu belli mücadele biçimlerinin özel ödevlerini, her zaman ve bütün koşullar altında değişmeden kalan sürekli ödevlerimiz var diye anlamsız mazeretlerle, yapmaktan kaçınmayalım.

Büyük bir kitle çarpışmasının yaklaştığını anımsayalım, silahlı bir ayaklanma olacak bu. Mümkün olduğu kadar bir anda olmalı bu. Kitleler silahlı, kanlı, korkunç bir çarpışmaya gireceklerini bilmeli. Ölümü hor görmeliler ve zafere güvenmeliler. Düşmana şiddetle, canla başla saldırmalılar; "savunma yok, saldır!" olmalı kitlelerin sloganı; ödevleri düşman amansızca yok etmek olacak; çarpışmanın örgütü hareketli ve esnek olacak; askerler arasındaki kararsız öğelerin bu yana etkin olarak katılması sağlanacak. Bu büyük çarpışmada bilinçli işçi sınıfının partisi ödevini son kertesine kadar yapmalı.

(V.I. Lenin, *Selected Works*, International Publishers, 1967, cilt 1, s: 5777-83. İlk kez 29 Ağustos 1966'da *Proletarya*'da yayımlandı.)

GERİLLA SAVAŞI

V.I. Lenin

Gerilla hareketi partimizi ve işçi kitlelerini önemle ilgilendiren bir sorundur. Bu soruna birkaç kere şöyle böyle değindik; şimdi de, söz verdiğimiz gibi, görüşlerimizi daha tam bir biçimde ifade edeceğiz.

I

Baştan başlayalım. Mücadele biçimleri sorununun incelenmesinde her Marksist'in isteyeceği başlıca şeyler nelerdir? Önce, hareketi belli özel bir mücadele biçimine bağlamayan Marksizm, sosyalizmin bütün ilkel biçimlerinden ayrılır. Her çeşit mücadele biçimini kabul eder; onları "icat" etmez, sadece genelleştirir, örgütler, hareketin akımı içinde kendiliğinden doğan devrimci sınıfların mücadele biçimlerine bilinçli ifadeler verir. Bütün soyut kalıpların ve

öğreti reçetelerinin can düşmanı olan Marksizm, hareket geliştikçe, kitlelerin sınıf bilinci büyüdükçe, ekonomik ve siyasal buhranlar keskinleştikçe sürekli olarak yeni, değişik savunma ve saldırı yöntemleri doğuran ilerleme halindeki kitle mücadelesi karşısında dikkatli bir tavır alınmasını gerektirir. Bu yüzden Marksizm kesinlikle hiçbir mücadele biçimini reddetmez. Marksizm hiçbir şekilde kendini yalnız belli bir anda varolan mümkün mücadele biçimleriyle sınırlamaz; bunu yaparken, toplumsal durum değişince o anda içinde olanların bilmediği yeni mücadele biçimleri doğmasının kaçınılmaz olduğunu bilir. Bu bakımdan Marksizm, kitlelerin deneyinden öğrenir denebilir; hiçbir zaman "sistemciler" in çalışma odalarının ıssızlığında icat ettikleri mücadele biçimlerini kitlelere öğretmeye kalkmaz. Sözelimi, Kautsky toplumsal devrim biçimlerini incelerken şöyle diyor: "Yaklaşan buhranların şimdiden göremediğimiz yeni mücadele biçimleri ortaya atacağını biliyoruz."

İkinci olarak, Marksizm çarpışma biçimleri sorununun salt tarihsel bir incelenmesini gerektirir. Bu sorunu, somut tarihsel durumdan ayrı olarak ele almak, diyalektik maddeciliğin esaslarının yeterince kavranamadığını gösterir. Ekonomik evrimin değişik aşamalarında, siyasal, ulusal-kültürel, canlı koşullardaki değişmelere bağlı olarak değişik mücadele biçimleri ortaya çıkar, bunlar başlıca çarpışma biçimleri olurlar; bununla ilgili olarak ikinci derecede, tamamlayıcı mücadele biçimleri de değişir. Evriminin belli bir aşamasında belli bir hareketin somut durumunun ayrıntılı bir incelemesini yapmadan bazı özel mücadele araçlarının kullanılıp kullanılmayacağı sorusuna "evet" ya da "hayır" diye karşılık vermek Marksist görüşten büsbütün ayrılmak demektir.

Bunlar bize yol gösterecek olan belli başlı iki teorik önermedir. Batı Avrupa'da Marksizm'in tarihi, bu sözlerimizi doğrulayan sayısız örneklerle doludur. Avrupa Sosyal Demokrasisi bugün için parlamentarizmi ve sendika hareketini başlıca mücadele biçimi olarak görüyor; geçmişte ayaklanmayı da kabul ederdi; koşullar değişirse –Rus Kadetleri ve Bezzaglavtsi gibi liberal burjuvaların görüşlerine karşı– gelecekte gene bunu kabul etmeye oldukça hazırdır. Sosyal Demokrasi 1840'larda sokak barikatları çarpışmasını kabul ederdi, belli nedenlerle bunu on dokuzuncu yüzyıl sonunda reddetti; K. Kautsky'nin sözleriyle, "barikat çarpışmasma yeni taktikler getiren" Moskova deneyinden sonra bu son görüşünü düzeltmeye bütünüyle hazır olduğunu söyledi.

II

Genel Marksist önermeleri koyduktan sonra Rus Devrimi'ne dönelim. Bunun ortaya getirdiği mücadele biçimlerinin tarihsel gelişimini anımsayalım. Önce işçilerin ekonomik grevleri vardı (1896-1900), sonra işçilerle öğrencilerin siyasal gösterileri (1901-1902), köylü ayaklanmaları (1902), gösterilerle çeşitli yönden ilgili kitle halinde siyasal grevler (Rostov 1902, 1903 Yazı'ndaki, 9 Ocak 1905'teki grevler), yer yer barikat çarpışması ve silahlı ayaklanma olaylarıyla birlikte bütün Rusya'da siyasal grev (Aralık 1905), barışçı parlamenter mücadele (Nisan-Haziran 1906), şurda burda askerlerin başkaldırması (Haziran 1905-Temmuz 1906), yer yer köylü ayaklanmaları (1905 Sonbaharı-1906 Sonbaharı) geldi.

Genellikle mücadele biçimleri bakımından 1906 Sonbaharı'ndaki durum budur. Mutlakıyetin 1903 ilk Yazı'nda Kishinev'den 1906 Sonbaharı'nda Sedlets'e kadar uygulandığı "misilleme" mücadele biçimi de, Kara Yüzler'in kıyımlarıdır. Bütün bu sürede Kara Yüzler kıyımlarının örgütlenmesi ve Yahudilerin, öğrencilerin, devrimcilerin, sınıf bilincine ulaşmış işçilerin dövülmesi, ilerlemeye ve yetkinleşmeye devam etti; Kara Yüzler'in dehşetine kiralık canavarların dehşeti eklendi; köylerde, şehirlerde topçu kullanmaya kadar gidildi; ceza seferlerine çıkıldı, ceza trenleri gönderildi.

Manzaranın arka planı ana hatlarıyla budur. Bu arka plana karşı, elbet biraz eksik ve yardımcı olarak, bu makalenin incelemeye, değerlendirmeye çalıştığı bir olgu duruyor. Nedir bu olgu? Biçimleri nelerdir? Nedenleri nelerdir? Ne zaman doğdu ve nereye kadar yayıldı? Devrimin genel akımındaki önemi nedir? Sosyal Demokrasi'nin örgütlediği ve yönettiği işçi sınıfının mücadelesiyle ilişkisi nedir? Manzaranın arka planını genel hatlarıyla çizdikten sonra incelemeye geçeceğimiz sorular bunlardır.

Bizi ilgilendiren olgu silahlı mücadeledir. Bu mücadele, bireyler ve küçük gruplar tarafından yönetilir. Bazıları devrimci örgütlerdedir bunların, bazılarıysa (Rusya'nın bazı yerlerinde çoğunluğu) hiçbir devrimci örgütten değildir. Silahlı mücadele birbirinden kesin olarak ayrılması gereken iki ayrı amaç güder: Birincisi, bu çarpışma bazı kimseleri, ordudaki ve polisteki şefleri, astları öldürme amaçlıdır; ikincisi, hem hükümetten hem özel kişilerden para müsadere etmek amaçlıdır. Müsadere edilen paralardan bir parçası parti hazinesine alınır; bir parçası bir ayaklanma hazırlama ve silahlandırma özel amacı için, bir

parçası da sözünü ettiğimiz mücadelede dövüşen kişilerin geçimi için harcanır. Büyük "müsadereciler" in geçimi için verilir. Bu mücadele biçimi elbet ancak 1906'da, yani Aralık ayaklanmasından sonra çok gelişti ve şiddetlendi. Siyasal buhranların silahlı bir mücadeleye varacak kadar şiddetlenmesi, özellikle şehirde ve köyde sefaletin, açlığın, işsizliğin artması, sözünü ettiğimiz mücadelenin önemli nedenlerinden biridir. Bu mücadele biçimi serseriler, gezginci işçiler (*lumpen proletariat*) ve anarşist grupları tarafından en iyi, hatta tek toplumsal çarpışma biçimi olarak benimsendi. Sıkıyönetim ilanı, yeni asker seferberliği, Kara Yüzler'in kıyımları (Sedlets), askeri mahkemeler de mutlakıyetin uyguladığı "misilleme" mücadele biçimleri olarak alınmalıdır.

III

Tanımladığımız mücadeleyi değerlendirirken varılan yargılar genellikle şunlardır: Bu anarşizmdir, Blangüizm'dir, eski terörizmdir, kitleden kopmuş bireylerin hareketidir, işçilerin gözünü yıldıırır, maneviyatlarını bozar, geniş halk tabakalarını iğrendirir, hareketi çözüp devrimi zedeler. Bu yargıları destekleyen örnekler her gün gazetelere geçen olaylarda kolayca bulunabilir.

Ama bu örnekler inandırıcı mıdır? Bunu sınamak için incelediğimiz mücadele biçiminin en çok geliştiği bir yeri, Letonya Eyaleti'ni alalım. *Novoye Vremya* (9 ve 12 Eylül sayılarında) Letonya Sosyal Demokratlarının etkinliklerinden şöyle yakınıyor: Letonya Sosyal Demokrat İşçi Partisi (Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisi'nin bir kolu) sürekli

olarak 30.000 basan bir gazete çıkarır. Duyuru sütunlarında casus listeleri yayımlanır; bunları yok etmek her namuslu insanın ödevidir. Polise yardım eden kimselerin ölümü ve servetlerin müsaderesini hak eden "devrim düşmanları" olduğu ilan edilir. Sosyal Demokrat Parti'ye ancak imzalı, pullu makbuz karşılığında para vermeleri halka bildirilir. Partinin yıllık toplam gelirinin 48.000 ruble olduğunu gösteren son raporunda Libau kolunun müsadereyle elde edilen silahlar için verdiği 5.600 rublelik bir rakam vardır. *Novoye Vremya* elbette kızıp ateş püskürür bu "devrimci yasa"ya, bu "terör hükümeti"ne.

Letonya Sosyal Demokratlarının bu faaliyetlerine anarşizm, Blanquizm ya da terörizm demeye kimsenin dili varmaz. Niçin? Çünkü, burada yeni mücadele biçimiyle Aralık'ta patlayan ve yeniden mayalanmakta olan ayaklanma arasında açık bir ilişki bulunur. Bir bütün olarak alındığında Rusya'da bu ilişki pek belirgin değil, ama gene de var. "Gerilla" savaşının tam da Aralık'tan sonra yaygınlaşması ve bunun yalnız ekonomik buhranların değil siyasal buhranların da şiddetlenmesiyle bağıntısı su götürmez bir gerçektir. Eski Rus terörizmi suikast düzenleyen aydınların işiydi, bugün genellikle gerilla savaşı yapanlar işçi savaşçılar ya da sadece işsiz kalan işçilerdir. Aynı kalıplarla düşünmeye yatkın kimselerin akıllarına hemen Blanquizm ve anarşizm gelir, ama Letonya Eyaleti'nde olduğu gibi bir ayaklanma durumunda bu beylik etiketlerin uygunsuzluğu apaçık ortadadır.

Letonya örneği, aramızda yaygın olan, bir ayaklanmanın koşullarına başvurmadan gerilla savaşını çözümleme işinin ne kadar yanlış, bilim dışı ve tarih dışı olduğunu açıkça gösterir. Bu koşullar akılda tutulmalı; büyük baş-

kaldırma hareketleri arasında kalan geçiş süresinin özel ayrıntıları üstünde düşünmeliyiz; bu koşullar altında kaçınılmaz olarak ne gibi mücadele biçimleri doğduğunu anlamalıyız; Kadetlerin ve *Novoye Vremya*'cılarının bir ağızdan kullandıkları anarşizm, soygunculuk, külhanbeyliği gibi ezberlenmiş sözcüklerle yutturmacalığa kalkmamalıyız.

Gerilla eylemleri çalışmamızın düzenini bozar deniliyor. Bu yargıyı 1905 Aralığından beri görülen duruma, Kara Yüzler kıyımları ve sıkıyönetim süresine uygulayalım. Böyle bir süre içinde hareketin düzenini daha çok bozan nedir? Direnme yokluğu mu yoksa örgütlü gerilla savaşı mı? Rusya'nın merkezini Batı sınırlarıyla, Polonya ve Letonya Eyaleti'yle karşılaştırmak. Batı sınırı bölgelerinde gerilla savaşının daha yaygın, daha gelişmiş olduğu ortadadır. Genellikle, devrimci ve Sosyal Demokrat hareketin Batı sınırı bölgelerine göre Rusya'nın merkezinde daha örgütlenmemiş olduğu gene ortadadır. Bundan, Polonya ve Letonya Sosyal Demokrat hareketi daha düzenli çete savaşı yüzündendir, sonucunu çıkarmaya kalkmamalıyız. Hayır, bundan çıkarılacak tek sonuç şudur: 1906 Rusya'sında Sosyal Demokrat işçi sınıfı hareketinin bozuk, iyi örgütlenmemiş durumunun suçu, gerilla savaşında değildir.

Bu konuda sık sık ulusal koşulların özelliklerinin sözü edilir. Ama bu söz geçerli olan kanıtın zayıflığını açıkça ortaya koyar. Bu bir ulusal koşullar sorunuysa, bütün Rusya'da ortak, hatta sadece Ruslara özgü günahlarla –anarşizm, Blanquizm, terörizm– bir ilgisi yoktur öyleyse, başka bir şeydir. Bu başka şeyi somut olarak çözümleyin beyler! Ulusal baskı ya da düşmanlığın hiçbir şeyi açıklamadığını göreceksiniz; çünkü bunlar Batı sınırı bölgelerinde her zaman vardı, oysa gerilla savaşını yalnız şimdiki tarihsel du-

rum doğurdu. Ulusal baskı ve düşmanlığın olduğu, buna karşılık gerilla savaşının olmadığı birçok yer vardır; kimi zaman da ulusal baskı diye bir şey olmadığı halde gerilla savaşları olur. Sorunun somut bir çözümlenmesi bunun bir ulusal baskı sorunu olmayıp, başkaldırma koşulları sorunu olduğunu gösterecektir. Gerilla savaşı kitle hareketinin gerçek bir ayaklanma haline ulaştığı bir zamanda ve iç savaştaki büyük "kavgalar" arasındaki süre oldukça uzadığında ortaya çıkan, kaçınılmaz bir çarpışma biçimidir.

Hareketin düzenini bozan, gerilla savaşları değil de, bu çeşit hareketleri kendi denetimi altına alamayan bir partinin zayıflığıdır. Bu yüzden biz Rusların gerilla hareketlerine karşı sık sık savurduğu lanetler, partinin düzenini gerçekten bozan gizli, kasıtlı, örgütlenmemiş gerilla hareketleriyle el ele gider. Bu mücadeleyi hangi tarihsel koşulların doğurduğunu anlayamayınca, bu kere onun zararlı yanlarını gidermeyi de başaramıyoruz. Gene de mücadele sürüp gidiyor. Onu doğuran, kuvvetli ekonomik ve siyasal nedenlerdir. Bu nedenleri ya da bu mücadeleyi ortadan kaldırmak elimizde değildir. Gerilla savaşından yakınmalarımız, aslında partimizin bir ayaklanma konusundaki güçsüzlüğünden yakınmalardır.

İyi örgütlenememe hakkında söylediklerimiz moral bozukluğu için de geçerlidir. Moral bozan gerilla savaşları değildir, örgütlenmemiş, düzensiz parti dışı gerilla hareketleridir. Gerilla savaşlarını suçlayarak ve lanetleyerek kendimizi birazcık bile olsun bu en kesin moral bozukluğundan kurtaramayız; çünkü suçlama ve lanetleme, derin ekonomik ve siyasal nedenlerin doğurduğu bir olguyu hiçbir zaman durduramaz. Anormal ve moral bozucu bir olguyu durduramıyoruz diye partinin de amormal ve mo-

ral bozucu çarpışma yöntemlerini kabul etmesi yersizdir denebilir. Ama bu Marksistçe değil, sadece burjuva-liberal bir itiraz olur; çünkü bir Marksist, iç savaşı ya da bunun bir biçimi olan gerilla savaşını anormal ve moral bozucu olarak görmez genellikle. Bir Marksist'in dayandığı temel, sınıf savaşıdır; toplumsal barış değil. Ağır ekonomik ve siyasal buhranların belli bazı dönemlerinde sınıf mücadelesi doğruca iç savaşa, yani halkın iki bölümünün silahlı çarpışmasına geçecek kadar olgunlaşır. Böyle dönemlerde bir Marksist iç savaştan yana olmak zorundadır. İç savaşı moral bozucu olarak suçlamak, Marksizm görüş açısından kesinlikle yasaktır.

Bir iç savaş döneminde işçi sınıfının ideal partisi çarpışan bir partidir. Kesinlikle itiraz kabul etmez bu. İç savaş açısından, kimi zaman bazı özel iç savaş biçimlerinin yararlılığını tartışıp ispatlamanın mümkün olduğunu kabule hazırız. Çeşitli iç savaş biçimlerinin askeri yararlılık açısından eleştirisini yapması ve bu sorunda son sözü söylemesi gerekenlerin başka başka yerlerdeki Sosyal Demokrat işçiler olduğunu tastamam kabul ediyoruz. Ama Marksizm ilkeleri adına şunu da kesinlikle istiyoruz: Anarşizm, Blanquizm, terörizm gibi beylik ve kalıplaşmış sözlerle iç savaş koşullarının çözümlenmesinden kaçınılmasını; ayrıca, Sosyal Demokrat Parti'nin genellikle gerilla savaşına katılması sorunu tartışılırken, bazı zamanlarda Polonya Sosyalist Partisi'nin bazı örgütlerince uygulanan şu saçma gerilla faaliyeti yöntemleri bir korkuluk gibi kullanılsın.

Gerilla savaşının hareketin düzenini bozduğu yolundaki kanıtın eleştirilmesi gerekir. Yanında yeni tehlikeler, yeni özveriler getiren her yeni mücadele biçimi, buna hazırlanmamış örgütlerin elbette "düzenini bozar". Eski propa-

ganda çevrelerimizin düzeni, ajitasyon yöntemlerine başvurma yüzünden bozuldu. Hemen ardından gösterilere başvurma yüzünden komitelerimizin düzeni bozuldu. Her savaşta her askeri hareket, savaşanların saflarını bir yere kadar bozar. Ama savaşılmasının demek değildir bu; savaşmayı öğrenmek gerek demektir. Hepsi bu kadar.

"Biz anarşist değiliz, hırsız, soyguncu değiliz; bunların üstündeyiz biz, gerilla savaşını istemiyoruz!" diye gururla, kibirle bağırان Sosyal Demokratlar gördüğümde sorarım kendime: "Bu kimseler ne dediklerini biliyorlar mı?" Bütün ülkede Kara Yüzler hükümetiyle halk arasında silahlı çatışmalar, çarpışmalar oluyor. Devrimin gelişmesinin şimdiki aşamasında kesinlikle kaçınılmaz bir olgudur bu. Halk da kendiliğinden ve düzensiz bir yolla –işte bu yüzden sık sık çözümsüz ve boş olmayan biçimlerde– bu olguya silahlı çatışmalarla, saldırılarla karşı koyuyor. Belli bir zamanda ya da belli bir yerde örgütümüzün güçsüzlüğü ve hazırlıksızlığı yüzünden bu kendiliğinden çarpışmanın partice önderliğini yapmaktan çekinmeyi anlarım. Bu sorunun her yerde oradaki işçiler tarafından ele alınmasını, ayrıca güçsüz ve hazırlıksız örgütlerin yeniden düzenlenmesinin kolay bir iş olmadığını anlarım. Ama Sosyal Demokrat bir teorisyenin ya da yazarın bu hazırlıksızlığa üzüleceği yerde, anarşizm, Blanquizm, terörizm hakkında delikanlılığında ezberlediği sözleri gururla, kibirle tekrarladığını görünce yeryüzündeki en devrimci öğretinin böylesine küçültülmesi yüreğimi kanatır.

Gerilla savaşının sınıf bilincine varmış işçileri düşkün, ayyaş ayaktakımıyla yakın ilişkiye soktuğu söylenir. Doğrudur bu. Ama bunun anlamı şudur: İşçi Partisi, hiçbir zaman, gerilla savaşını tek, hatta başlıca mücadele yöntemi

olarak göremez; bu yöntemin ötekilerden aşağı tutulması gerektiği, başlıca savaş yöntemlerine uyması gerektiği, sosyalizmin örgütleyici ve aydınlatıcı etkisiyle soylulaştırılması gerektiği demektir. Bu son koşul olmadan burjuva toplumundaki bütün, kesinlikle bütün, mücadele biçimleri işçileri, kendilerinin üstünde ya da altında çeşitli tabakalarla yakın ilişkiye sokar; bu kendi haline bırakılırsa işçiler yıpranır, bozulur, kahpeleşir. Grevler de kendi haline bırakılırsa bozulup işçilerle efendilerin, tüketicilere karşı "anlaşma"sı durumuna gelir. Millet Meclisi bozulup bir geneleve döner, içinde bir burjuva siyasetçiler çetesi toptan, perakende, "ulusal özgürlük, "liberallik", "demokrasi," cumhuriyetçilik, din adamları aleyhtarlığı, sosyalizm ve bütün aranan mallar değiş tokuşu yapar. Bir gazete bozulup pezevenkleşir, kitleleri bozma aracı, ayaktakımının aşağı içgüdülerine pezevenklik eden bir araç durumuna gelir; sürer gider bu. Sosyal Demokrasi işçi sınıfını az üstündeki ya da altındaki tabakalardan ayıracak bir Çin Seddi gibi evrensel mücadele yöntemleri tanımaz. Ayrı ayrı dönemlerde Sosyal Demokrasi ayrı ayrı yöntemler uygular; her zaman bunları değerlendirip seçerken titizce tanımlanmış ideolojik ve örgütsel koşullara göre davranır.

IV

Avrupa'daki burjuva devrimleriyle karşılaştırılırsa, Rus Devrimi, çok çeşitli mücadele biçimleri kullanması bakımından, bunlardan ayrılır. Kautsky 1902'de bunu biraz fark etmiş ve gelecek devrimin ("belki Rusya dışında" diye

eklemişti) halkın devlete karşı mücadelesi olmayıp, kendi iki bölümü arasmdaki mücadele olabileceğini söylemişti. Biz bu son mücadelenin Rusya'da, Batı'daki burjuva devrimlerine oranla çok daha geliştiğini, kesinlikle görüyoruz. Devrimimizin halk arasmdaki düşmanlarının sayısı azdır; ama mücadele keskinleştikçe bunlar daha da örgütleniyor ve burjuva sınıfının gerici tabakasınca destekleniyorlar. Bu nedenle, böyle bir dönemde, ulus çapında da siyasal grevler döneminde bir ayaklanmanın ufacak bir bölgeyle ve kısacık bir zamanla sınırlanmış eski bireysel hareketler şeklini alamayacağı çok doğal ve kaçınılmazdır. Ayaklanmanın bütün ülkeye yaygın, daha yüksek ve daha karmaşık uzun bir iç savaş biçimini alması, yani halkın iki bölümü arasmda silahlı bir çarpışma durumuna gelmesi çok doğal ve kaçınılmazdır. Böyle bir savaşım oldukça uzun aralarla birkaç büyük kavga ve bu aralar süresinde, çok sayıda küçük mücadelelerle sürdürüleceği düşünülebilir. Bu böyle olunca –kesinlikle böyledir– Sosyal Demokratlar bu büyük kavgalarda, mümkün oldukça küçük çatışmalarda da, kitlelere önderlik etmeye yatkın örgütler yaratmayı mutlaka kendilerine ödev edinmelidirler. Sınıf mücadelesinin iç savaş dönemine yükseldiği bir dönemde, Sosyal Demokratlar yalnız bu iç savaşa katılmakla kalmayıp, ona önderlik etmeyi de ödev edinmelidirler. Sosyal Demokratlar, örgütlerini düşman kuvvetlerine hasar vermekte tek bir fırsatı bile kaçırmayan gerçekten dövüşken bir kanat gibi hareket etmeleri için eğitmeli ve hazırlanmalıdırlar.

Bunun güç bir ödev olduğu yadsınmaz. Bir solukta yapılacak şey değildir bu. Bütün halk yeniden eğitilip iç savaşta nasıl çarpışacağını öğreniyorsa, bizim örgütlerimizin de bu ödevde uygun ve layık olmaları için eğitilmeleri, de-

neylerden alınan derslere göre yeniden düzenlenmeleri gerekir.

İşçilere yapay mücadele biçimleri yutturmak ya da oturduğumuz yerden Rusya'da iç savaşın genel akınında gerilla savaşının hangi özel biçiminin nasıl bir rol oynayacağını kararlaştırmak niyetinde değiliz. Sosyal Demokrasi'de bir eğilimin gösterdiği gibi, biz bazı özel gerilla savaşı hareketlerinin somut bir değerlendirmesine vardığımız düşüncesinde değiliz. Ama yaşamın kendisinin doğurduğu yeni mücadele biçimlerinin doğru bir teorik değerlendirmesine erişmek için, elimizden gelen yardımı yapmayı; yeni ve güç bir sorunu doğru olarak koymakta ve bunun çözümüne doğru olarak yaklaşmakta sınıf bilincine ulaşmış işçilere engel olan kalıplarla, önyargılarla amansızca savaşmayı ödevimiz olarak görüyoruz.

(V.I. Lenin, *Collected Works*, cilt II, 1962, s: 213-223. İlk kez 30 Eylül 1906'da *Proletarya*'da yayımlandı.

KOMÜNDEN ALINACAK DERSLER

V. Lenin

1848 Devrimi'ni sona erdiren *coup d'etat*'dan sonra Fransa on sekiz yıl süreyle Napoleon'un boyunduruğu altında kaldı. Bu rejim ülkeye yalnız ekonomik yıkım değil, ulusal utanç da getirdi. Eski rejime karşı ayaklanmada işçi sınıfı biri ulusal, öteki sınıf niteliği taşıyan iki ödev yüklen-di: Fransa'yı Alman işgalinden kurtarmak; işçilerin kapitalizmden, sosyalist kurtuluşu. Bu iki ödevin birleşmesi Komün'ün kendine özgü niteliğini meydana getirir.

Burjuva sınıfı bir "ulusal savunma hükümeti" kurdu ve işçi sınıfı ulusal bağımsızlık için bunun önderliğinde çarpışmak zorunda kaldı. Gerçekte bu, Paris işçileriyle savaşmayı ödev sayan bir "ulusal ihanet" hükümetiydi. Ama, yurtseverlik hayalleriyle körleşen işçiler bunu göremediler. Yurtseverlik ülküsünün kökleri on sekizinci yüzyılın Büyük Devrimi'ndeydi; Komün'ün, sosyalistlerinin kafalarını da etkiledi; sözgelimi, su götürmez bir devrimci ve

ateşli bir sosyalizm taraftarı olan Blanqui, gazetesi için şu burjuva narasından daha iyi bir başlık bulamıyordu: "Ülke tehlikededir!"

Birbirine karşıt ödevleri –yurtseverlikle sosyalizmi– birleştirmek, Fransız sosyalistlerinin en büyük yanıışıydı. 1870 Eylülü'nde yayımlanan Enternasyonal'in Manifesto'sunda Marx, sahte bir ulusal ülküyle yoldan saptırılmaları konusunda, Fransız işçilerini uyardı; Büyük Devrim'den bu yana derin değışiklikler olmuştu, sınıf düşmanlıkları keskinleşmişti, o zamanlar Avrupa gericiliğine karşı savaş bütün devrimci ulusu birleştirmişti, ama artık işçi sınıfı çıkarını, kendine düşman öteki sınıfların çıkarlarıyla birleştiremezdi; ulusal utancın sorumluluğunu burjuva sınıfı taşımalıydı; işçi sınıfının ödevi, burjuva sınıfının boyunduruğundan, emeğin sosyalist kurtuluşu için çarpışmaktı. Gerçekten de burjuva "yurtseverliği"nin içyüzü kendini açığa vurmakta gecikmedi. Prusya'yla rezilce bir barış yaptıktan sonra Versailles hükümeti hemen yeni ödevine geçti: Paris işçilerinin elinden, hükümeti dehşete düşüren silahları almak için bir saldırıya girişti. İşçiler buna Komün ve iç savaş ilan ederek karşılık verdiler.

Sosyalist işçiler sayısız hiziplere ayrılmış oldukları halde Komün, burjuvaların ancak yaptıklarını iddia edebilecekleri demokratik ödevleri, işçilerin birleşerek yaptıklarının parlak bir örneğiydi. İktidarı alan işçi sınıfı özellikle karmaşık yasalar koymadan, sade, dürüst bir yolla toplumsal sistemin demokratikleştirilmesini başardı, bürokrasiyi kaldırdı, bütün önemli resmi işlere seçimle gelinmesini sağladı.

Ama iki yanlış, bu parlak zaferin meyvelerini mahvetti. İşçi sınıfı yarı yolda durdu: "Mülksüzleştirenlerin mülk-

süzleştirilmesine" girişeceği yerde, ortak bir ulusal ödevin birleştirdiği ülkede daha yüce bir adalet kurma hayallerine kaptırdı kendini; sözgelimi, bankalar ve benzeri kuruluşlar ele geçirilmedi, "eşit değişim" vb. hakkındaki Proudhon'cu teoriler sosyalistler arasında hâlâ geçer akçaydı. İkinci yanlış, işçi sınıfının aşırı iyi niyetiydi: Düşmanlarını yok edeceği yerde, onlar üzerinde ahlaki yönden etki sağlamaya çalıştı, iç savaşta doğrudan doğruya askeri hareketlerin önemini küçümsedi. Versailles'a karşı Paris'teki zaferini perçinleyecek kararlı bir saldırıya geçeceği yerde, oyalanıp durdu, Versailles hükümetine, kara kuvvetleri devşirip kanlı Mayıs haftasını hazırlayacak zaman kazandırdı.

Bütün yanlışlarına karşın, gene de Komün 19. yüzyılın büyük işçi hareketinin en iyi örneklerinden biriydi. Komün'ün tarihsel anlamına Marx, büyük bir değer verir: Versailles çetesinin Paris işçilerinin silahlarını haince toplamaya giriştiği sırada, işçiler buna çarpışmadan boyun eğselerdi, bu güçsüzlüğün işçi hareketine getireceği moral bozukluğu, işçi sınıfının kaybı savunma savaşında uğradığı kayıplardan çok daha fazla olurdu. Komün'ün özverili davramışları ancak, işçi sınıfının genel savaşındaki önemiyle giderilebilir: Komün bütün Avrupa'da sosyalist eylemi harekete geçirdi, iç savaşın güçlülüğünü ortaya çıkardı, yurtseverlik hayallerini yıktı ve burjuvaların ortak ulusal amaçlar için bir çaba harcayabilecekleri yolundaki saf inancı yok etti. Komün Avrupa işçi sınıfına sosyalist devrimin ödevlerini somutça ortaya koymayı öğretti.

İşçilerin aldığı ders unutulmayacak. Rusya'da Aralık ayaklanması sırasında olduğu gibi, işçi sınıfı bu dersten yararlanacak.

Rus Devrimi'nden önceki dönem, bu devrimi hazırlayan dönem, Fransa'nın Napoleon boyunduruğu altındaki dönemine benzer. Rusya'da da mutlakıyetçi güruh, ülkeye ekonomik yıkım ve ulusal utanç getirmişti. Ama toplumsal gelişme henüz bir kitle hareketi için gereken koşulları yaratmadığı ve gösterilen cesarete karşın devrim öncesindeki dönemde hükümete karşı tek tek hareketler kitlenin kayıtsızlığıyla karşılaştığı için, devrimin patlaması uzun süre gecikti. Yalnız Sosyal Demokratlar yoğun ve sistemli bir çalışmayla kitleleri eğitip daha yüksek mücadele biçimleri düzlemine –kitle hareketleri ve silahlı iç savaş düzlemine– getirdiler.

Sosyal Demokratlar genç işçilerin ortak "ulusal" ve "yurtseverlik" hayallerini sarsabildiler, sonra da işçilerin doğrudan müdahalesiyle Çar'dan 17 Kasım (1905) Manifestosu'nu koparmca, devrimin gelecek, kaçınılmaz aşamasına –silahlı ayaklanmaya– canla başla hazırlanmaya başladılar. İşçiler ortak "ulusal" hayallerini atarak, sınıf güçlerini kendi kitle örgütlerine –İşçi ve Asker Temsilcileri Sovyetleri vb.– topladılar. 1871 Fransız Devrimi'ne göre Rus Devrimi'nin amaçları, görevleri daha farklı olduğu halde Rus işçi sınıfı da Paris Komünü'nün kullandığı aynı mücadele biçimine –iç savaşa– başvurmak zorunda kaldı. Komün'ün verdiği dersler ışığında, işçi sınıfı, barışçı mücadele yöntemlerini de önemsemesi gerektiğini kavramıştı. (...)

Öyleyse Kautsky Rus Devrimi deneyindeki hangi sorunları yeterince önemli ve esaslı ya da hiç değilse genellikle "toplumsal devrimin silahları ve biçimleri" hakkında Marksist bir incelemeye yeni malzeme sağlayacak kadar önemli buluyordu?

Yazar iki sorunu ele almış:

Birincisi, Rus Devrimi'nde zafer kazanabilecek, onu gerçekten başarılı bir devrim yapabilecek güçlerin sınıf bileşimi sorunu.

İkincisi, Rus Devrimi'nin getirdiği kitle mücadelesinin daha yüksek –devrimci güçleri ve saldırgan nitelikleri bakımından daha yüksek– biçimlerinin, yani Aralık'taki çarpışmanın, silahlı ayaklanmanın önemi sorunu.

Rus Devrimi'nin olaylarını dikkatle inceleyen her sosyalist (özellikle bir Marksist) bunların Rus Devrimi'ni değerlendirmekte, ayrıca şimdiki durumun işçi partisine verdiği taktikleri değerlendirmekte gerçekten temel ve esas sorunlar olduğunu kabul eder. Nesnel ekonomik koşulların ışığında Rus burjuva devrimini başarabilecek sınıfların hangileri olduğunu tam ve açıkça anlayamazsak, bu devrimi başarmaya çalışmak konusundaki bütün sözlerimiz boş laflar, demokratik söylevler olacak, bu ara burjuva devrimindeki taktiklerimiz de kaçınılmaz olarak ilkesiz, kararsız olacaktır.

Öte yandan, ülkenin yaşamakta olduğu genel buhranların en fırtınalı anında bir devrimci partinin taktiklerini somutça kararlaştırmak amacıyla, salt devrimi başarıyla tamamlama kıvancıyla hareket edebilecek sınıfları göstermek açıkça yetersizdir. Devrim dönemleri, barış içinde evrim denen dönemlerden, yani ekonomik koşulların derin buhranlar ve güçlü kitle hareketleri doğurmadığı dönemlerden, kesinlikle şu bakımdan ayrılır: Devrim dönemlerinde mücadele biçimleri kaçınılmaz olarak daha çeşitlidir ve kitlelerin doğrudan doğruya devrimci çarpışmaları, önderlerin Millet Meclislerinde, basında vb. giriştikleri pro-

paganda ve ajitasyon hareketlerinden daha üstündür. Bunun için, devrim dönemlerini değerlendirmede, mücadelenin biçimlerini çözümlemeden yalnız çeşitli sınıfların faaliyet çizgisini tamamlamaya kalkarsak, tartışmamız bilimsel anlamda eksik kalır ve diyalektik dışı olur. Günlük siyaset bakımından da soysuzlaşıp Raisonneur'ün hükmü kalmayan yazıları olur (Ayrıca içinde söyleyelim Plehanov, Rus Devrimi'ndeki Sosyal Demokrat taktikler üzerine yazdığı yazılarının onda dokuzunda kendini bununla avutuyor.).

Belli bazı koşullar altında sınıf savaşının silahlı çatışma ve iç savaş biçimini alacağı unutulmamalıdır. İşçi sınıfının çıkarlarının düşmanlarını silahlı çarpışmalarda amansızca yok etmeyi gerektirdiği zamanlardır bunlar. Bunu önce Fransız işçi sınıfı Komün'de ortaya koydu ve Rus işçi sınıfı da Aralık ayaklanmasında bunu parlak bir biçimde doğruladı.

İşçi sınıfının bu büyük ayaklanmaları ezildi, ama bir başka ayaklanma gelecek; işçi sınıfı düşmanlarının kuvvetleri buna karşı hiçbir şey yapamayacak ve sosyalist işçiler tam bir zafer kazanacaklar.

(Karl Marx ve V.I. Lenin, *The Civil War in France: The Paris Commune*, International Publishers, 1968, s: 96-99. İlk kez 23 Mart 1908'de *Zagranichnaya Gazeta*'da yayımlandı.)

1905 DEVRİMİ'NDE SİLAHLI MÜCADELE

V.I. Lenin

Bekleyin biraz, 1905 gene gelecek. İşte işçilerin görüşü bu. O mücadele yılı, onlar için, bir ne yapmalı örneği sağladı. Aydınlara ve dönek küçük burjuvalara göre o bir "delilik yılı", bir ne yapmamalı örneğiydi. İşçi sınıfına göre bu devrim deneyinin eleştirilip, değiştirilip kabul edilmesi, Kasım grevi mücadelesinin ve Aralık'taki silahlı çarpışmanın daha geniş, daha toplu, daha bilinçli olması için o zamanki mücadele yöntemlerinin daha başarılı olarak nasıl uygulanacağını öğrenmekten ibaret olmalıdır...

Karl Kautsky bu sorunun temel teorik yönlerini ele aldı. Başlıca Avrupa dillerine çevrilen ünlü yapıtı *Toplumsal Devrim*'in ikinci basımındaki görüşlerini, Rus özel mücadele biçimlerini uygulayan, özel nesnel koşullar altında bulunan canlı toplumsal güçlerin çarpışması olarak alınması gerekir. Mücadelenin teknik yanını, çarpışmanın çeşitli aşamalarında ortaya çıkacak teknik sorunları değer-

lendirmede, bir Marksist için gerçekten esaslı ve uygun olan şey, ancak ve ancak böyle bir çözümleme temeline dayanmaktır. Belli bir mücadele biçimini kabul edip, bunun tekniğini inceleme gerekliliğini kabul etmemek, bazı seçimlere katılmayı kabul edip de bu seçimlerin nasıl yapılacağını gösteren yasayı tanımamaya benzer...

Kautsky, broşürünün ikinci basımının önsözünde 1905 Aralık ayaklanmasının değerini tartışıyor... Şunları yazıyor: "Gelecek devrimlerde silahlı ayaklanmaların ve barikat çarpışmasının kesin bir rolü olmayacağını şimdi artık 1902'deki gibi kesin söyleyemem. Moskova'daki sokak savaşları deneyi bunun yanlışlığına açık kanıtlar veriyor: Bir avuç insan koskoca bir orduyu barikat çarpışmasıyla bir hafta durdurdu; başka şehirlerdeki devrimci hareketin başarısızlığı, orduya takviyeler aktarılıp sonunda ayaklanmalara karşı çok üstün bir kuvvet toplanmasına neden olmasaydı, nerdeyse zaferi de kazanacaktı. Barikatlardaki mücadelenin bu nispi başarısı, elbet şehir halkının, askerlerin morali bozulmuşken devrimcileri canla başla desteklemesiyle oldu. Buna benzer bir şeyin Batı Avrupa'da olanaksız olduğunu kesinlikle kim söyleyebilir?"

Böylece, ayaklanmadan hemen bir yıl sonra, artık savaşçıların moralini yükseltmek isteği diye bir şeyin söz konusu olamayacağı bir zamanda, Kautsky gibi dikkatli bir araştırmacı, Moskova ayaklanmasını, barikat mücadelesinin "nispi başarısı" diye kabul ediyor ve gelecek devrimlerde sokak savaşlarının rolünün büyük olmayacağı konusunda, önceki genel yargısını değiştirmek gerektiğini düşünüyor.

1905 Aralık mücadelesi, askeri tekniğin ve örgütlenişin çağdaş koşullarıyla yürütülen silahlı ayaklanmanın zafer

kazanabileceğini ispatladı. Aralık mücadelesinin sonucu olarak bütün uluslararası işçi hareketi, gelecek işçi sınıfı devriminde buna benzer mücadele biçimleri olasılığını bundan böyle hesaba katmalıdır. Devrimimizin deneyinden çıkan sonuçlar bunlar, geniş halk kitlelerinin sindirmesi gereken dersler bunlar. Bu sonuçlar ve bu dersler Plekhanov'un, Aralık ayaklanması üstüne ünlü Erostratos yorumuyla açtığı tartışma çizgisinden ne kadar uzak: "Silaha sarılmamalıydılar." Bu değerlendirme büyük bir örnekçe yorumlar denizini dalgalandırdı! İşçilerin saflarına moral bozukluğu, küçük burjuva uzlaştırıcılığı sokmak için sayısız kirli liberal el uzandı buna!

Plekhanov'un değerlendirmesinde tarihsel bir gerçek tohumu yok. Komün'den altı ay önce bir ayaklanmanın delilik olacağını söyleyen Marx, gene de nasıl bu deliliği "on dokuzuncu yüzyılda işçi sınıfının en büyük hareketi" diye özetleyebildiyse, Rus Sosyal Demokratları da Aralık çarpışmasının Komün'den bu yana en esaslı, en haklı, en büyük işçi sınıfı hareketi olduğu inancını kitlelere iletmede yerden göğe haklıdır. Sosyal Demokrasi saflarındaki bazı aydınlar ne derlerse desinler, nasıl yakımlarsa yakın-sınlar, Rus işçi sınıfı bu görüşlerle eğitilecektir.

Bu makalenin Polonyalılar için yazıldığını anımsayarak burada belki birkaç söz söylemek gerekiyor. Üzülererek söyleyeyim, Polonya dilini bilmediğim için oradaki koşulları yalnız kulaktan dolma bilgilerle biliyorum. Anladığıma göre özellikle Polonya'da başkaldırma gelenekleri adına, işçilerin ve -Polonya Sosyalist sağ kanadı denen- köylülerin ortak mücadelesi adına, büyük bir parti, kendini, güçsüz gerilla savaşları, terörizm ve "deli fişek" parlamalarla boğmuş. Bu açıdan Polonya koşullarının Rus İmparatorlu-

ğu'nun öteki yerlerindeki koşullardan kökten ayrı olduğu söylenebilir. Bu konuda bir yargıya varamam. Gene de, Polonya'dan başka hiçbir yerde, devrimci taktiklerden böylesine saçma bir uzaklaşmanın, haklı bir direnme ve muhalefet doğuran bir sapmanın görülmediğini söyleyebilirim. İşte burada şu düşünce doğuyor kendiliğinden; sahi, 1905 Aralığında silahlı kitle mücadelesi olmayan tek yer Polonya'ydı! Acaba "çıkarıcı" anarşizmin bozuk ve saçma taktiklerinin Polonya'da, yalnız Polonya'da yerleşmesi bu yüzden mi? Kısa bir süre de olsa koşulların orada silahlı kitle mücadelesini geliştirmemesi bu yüzden mi? Salt böyle bir çarpışma geleneği, silahlı Aralık ayaklanması geleneği, işçi partisi içindeki anarşist eğilimlere üstün gelmenin her zaman tek aracı değil midir? Bunu köhne, ikiyüzlü, küçük burjuva ahlakçılığı aracılığıyla değil de amaçsız, anlamsız, dağınık şiddet hareketlerinden geniş hareketli, amacı olan kitle hareketine dönüştürerek ve dolaysız işçi sınıfı mücadelesini keskinleştirerek yapacak olan bu gelecek değil midir?

(V. I. Lenin, "The Assessment of the Russian Revolution", *Collected Works*, cilt 15, 1963, s: 53-55-59-61. İlk kez Polonya Sosyal Demokrat gazetesi *Przegląd Socjaldemokratyczny*'de, Krakov, sayı 2, Nisan 1908'de yayımlandı.)

1916 İRLANDA AYAKLANMASI

V.I.Lenin

Halkların kendi kaderlerini tayinine (self-determination) karşı olanların görüşü, emperyalizmin baskısıyla küçük ulusların canlılığının zaten bozulduğu, bunların emperyalizme karşı hiçbir rol oynayamayacakları, salt ulusal umutlarını desteklemenin bir şeye yaramayacağı vb. sonucuna yönelir. 1914-1916 emperyalist savaşı bu çeşit yargıları çürüten birçok olgular getirdi.

Savaş, Batı Avrupa ulusları ve bütününü emperyalizm için bir buhranlar dönemi oldu. Her buhran; toplumsal alışkanlıkları yıkar, dış sargıları yırtar, eskileri süpürür, alttaki yayları ve güçleri ortaya çıkarır. Savaş, baskı altındaki ulusların hareketi bakımından neleri ortaya çıkardı? Sömürgelerde birkaç ayaklanma girişimi oldu, baskıcı uluslar askeri sansürle bunları gizlemek için ellerinden geleni yaptılar. Gene de, Singapur'da Hint birlikleri arasındaki bir ayaklanmayı İngilizlerin gaddarca bastırdıkları,

Fransız Annam'ında (Vietnam), Alman Kameronlar'mda ayaklanmalar olduğu biliniyordu. Avrupa'ya gelince, İrlanda'da bir ayaklanma oldu; zorunlu askerliği İrlanda'ya kadar uzatmaya cesaret edemeyen "özgürlüksever" İngilizler, bu ayaklanmayı idamlarla bastırdılar. Öte yandan, Avusturya hükümeti Çek Diyet'inin milletvekillerini "ihânet yüzünden" ölüm cezasına çarptırdı ve aynı suçtan bütün Çek alaylarını kurşuna dizdi.

Bu liste çok eksiktir elbet. Gene de, emperyalizmin buhranları yüzünden, ulusal ayaklanma alevleri hem sömürgeleri hem Avrupa'yı sardı, ulusal duygudaşlıklar ve nefretler ağır Drankon tehditlerine, baskı tedbirlerine karşın, kendilerini gösterdiler. Emperyalizmin bütün bu buhranları sadece gelip onun doruğuna çarptı: emperyalist burjuva sınıfının gücü alttan alta hâlâ zayıflatılmadı (bu belki bir "yıpratma" savaşıyla yapılabilir, ama henüz olmadı), ayrıca emperyalist ülkelerdeki işçi hareketleri de hâlâ pek çelimsizdi. Savaş tam bir bitkinlik getirdiğinde ya da hiç değilse bir devlette burjuva sınıfının gücü -1905'te Çarlığın olduğu gibi- işçi sınıfının darbeleriyle sallandığı zaman ne olacak?

İçinde bazı solcuların da bulunduğu Zimmerwald grubunun yayın organı olan *Berner Tagwacht*'da 9 Mayıs 1916'da, İrlanda ayaklanması üstüne, K.R. (Karl Radek) harfleriyle imzalanmış "Türküleri Bitti" başlıklı bir makale çıktı. İrlanda ayaklanmasının bir "putsch"dan başka bir şey olmadığını, yazarın dediği gibi "İrlanda sorununun tarımsal bir sorun" olduğunu, köylülerin reformlarla yatıştırıldıklarını ve ulusal hareketin "neden olduğu heyecana karşın toplumsal destekten yoksun, sadece şehirlere ait bir küçük burjuva hareketi" olduğunu anlatıyordu. Yazarın

bu dehşetli öğretisel ve bilgiççe görüşünün, ayaklanmaya gene bir "Dublin putsch"u etiketi yapıştıran bir Rus ulusal-liberal Kadeti, A. Kulisher'in görüşüyle birleşmesi şaşılacak bir şey değildir.

Atasözünün dediği gibi, "zararın neresinden dönülse kârdır." Küçük ulusların özgürlük hareketlerini hor görmekle ve ulusların "kendini yönetme" haklarını reddetmekle düştükleri bataklığın farkında olmayan birçok arkadaşın bir Sosyal Demokrata, emperyalist burjuva sınıfının bir temsilcisinin görüşlerinin bu "kazara" birleşmesini gördükten sonra, gözlerinin açılacağını umarız.

Bilimsel anlamında "putsch" terimi birtakım gizli işler çevirenlerin ya da budala manyakların giriştikleri ve kitleler arasında duygudaşlık uyandırmayan başkaldırmalar için kullanılabilir. Yüzyıllardır sürüp gelen İrlanda ulusal hareketi, çeşitli sınıf çıkarı aşamalarından geçerek, özellikle Amerika'da İrlanda bağımsızlığını isteyen büyük İrlanda Ulusal Kongresi halinde kendini göstermiş, uzun bir süre kitle tahriklerinden, gösterilerden, gazete baskılarından vb. sonra, şehir küçük burjuvalarının ve işçilerin bir bölümü tarafından sürdürülen sokak çarpışmalarına dönüşmüştür. Böyle bir ayaklanmaya "putsch" diyen, bir gerici ya da toplumsal bir devrimi canlı bir olgu olarak görme umudunu yitirmiş bir doktrincidir.

Toplumsal devrimin, sömürgelerdeki ve Avrupa'daki küçük uluslar ayaklanmadan, bütün önyargılarıyla küçük burjuvaların bir bölümünün devrimci parlamaları olmadan, mutlakıyetin, kilisenin, toprak ağalarının vb. baskısına karşı siyasal bilince varmamış işçilerin ve yarı işçilerin hareketi olmadan yapılabileceğini hayal etmek, toplumsal

devrimi reddetmektir. Demek bir yerde bir ordu dizilecek ve "biz sosyalizmden yanayız" diyecek, başka bir yerde bir başkası da "biz emperyalizmden yanayız" diyecek ve bunun adı toplumsal devrim olacak! Ancak böyle gülünç, bilgiççe düşünceleri olanlar İrlanda ayaklanmasını "putsch" diyerek küçültürler.

"Salt" bir toplumsal devrim bekleyenlerin ömrü, bunu görmeye yetmeyecektir. Böyle biri, devrimin ne olduğunu anlamadan devrime sözle bağlı demektir.

1905 Rus Devrimi, burjuva demokratik devrimidir. Çarpışmalara halkın bütün hoşnutsuz sınıfları, grupları, öğeleri katıldı. Bunların arasında, en kaba önyargılarla, belirsiz ve acayip mücadele amaçlarıyla dolu kitleler vardı; Japonlardan para alan küçük gruplar vardı; karaborsacılar, serüvenciler vb. vardı. Ama nesnel olarak, kitle hareketi Çarlığın belini kırıyor ve demokrasi yolunu açıyordu; bu yüzden sınıf bilincine varmış işçiler önderlik etti ona.

Avrupa'da, sosyalist devrim, baskı altındaki ve hoşnutsuz çeşitli öğelerin katılacağı bir kitle mücadelesi patlamadan olamaz. Küçük burjuvaların ve gelişmemiş işçilerin bazı bölümleri katılacaktır buna, böyle bir katılma olmadan kitle mücadelesi olanaksızdır, bunsuz da hiçbir devrim olamaz; bunların önyargılarını, gerici hayallerini, güçsüzlüklerini, yanlışlarını bu harekete sokmalarından kaçınılamaz. Ama nesnel olarak bunlar sermayeye saldıracaklardır. Bu nesnel gerçeği bilen devrimin sınıf bilincine varmış öncüsü, ileri işçiler, değişik ruhlu, düzensiz, dağınık bir kitle mücadelesini birleştirip yönetmeyi başaracak, iktidarı alacak, bankaları ele geçirecek, herkesin nefret ettiği (ayrı ayrı nedenlerle) tröstleri dağıtacak ve tümüyle bur-

juva sınıfının yıkılıp sosyalizmin zaferinin sağlanmasında gerekli başka diktatörce tedbirleri alacaktır; gene de, bütün bunlara karşın, sosyalizm kendini küçük burjuva tor-tularından çabucak "aritamayacaktır."

Polonya Tezleri'nden şunu okuyalım: "Sosyal Demok-rasi Avrupa'da devrimci buhranları keskinleştirmek ama-cıyla sömürgelerdeki genç burjuva sınıfının Avrupa sö-mürgeciliğine karşı mücadelesinden yararlanmalıdır."

Bu bakımdan sömürgelerle Avrupa'yı karşılaştırmak yapılabilecek en kötü şey değil mi? Avrupa'da baskı altın-daki ulusların mücadelesi, ayaklanmaya ve sokak savaşı-na kadar gidebilecek, sıkıyönetimin ve ordunun demir di-siplinini kırabilecek bir çarpışma, uzak bir sömürge'deki daha gelişmiş bir ayaklanmadan çok daha büyük bir ölçü-de "Avrupa'daki devrimci buhranları keskinleştirecektir." İrlanda'daki bir ayaklanmanın emperyalist İngiliz burjuva sınıfının iktidarına vurduğu darbe, Asya ya da Afrika'da-ki buna eşit bir darbeden siyasal olarak yüz kere daha önemlidir.

Fransız aşırı ulusçu (şoven) gazeteleri Belçika'da gizli bir gazetenin, *Özgür Belçika*'nın sekseninci sayısının ya-yımlandığını bildirdiler. Fransa'nın aşırı ulusçu gazeteleri sık sık yalan söyler elbet, ama bu haber doğru görünüyor. Oysa aşırı ulusçu ve Kautsky'ci Alman Sosyal Demokrasi-si iki yıllık savaş boyunca kendisi için özgür bir yayın ku-ramayıp, askeri sansürün boyunduruğuna kafasını uzat-mışken (yalnız Sol Radikal ögeler sansüre karşın kendi he-saplarına broşürler ve bildiriler yayımladılar) baskı altın-daki uygar bir ulus devrimci bir protesto organı basarak azgınlıkta eşi olmayan bir askeri baskıya karşı çıktı. Tari-

hin diyalektiği şöyledir: Emperyalizme karşı savaşta bağımsız bir etken olamayacak kadar güçsüz küçük uluslar, emperyalizm düşmanı gerçek gücün –sosyalist işçi sınıfının– sahneye çıkmasma yardım eden bir maya, bir basil rolü oynarlar.

Şimdiki savaşta genel kurmaylar düşman tarafındaki ulusal ve devrimci her hareketten yararlanmak için ellerinden geleni yapıyorlar: Almanlar İrlanda ayaklanmasından, Fransızlar Çek hareketinden vb. yararlanıyorlar. Kendi görüşlerine göre doğru hareket ediyorlar. Düşmanın en ufak bir güçsüzlüğünden ve ortaya çıkan her fırsattan yararlanılmazsa, önemli bir savaş sürdürülemez; hep tetikte olmak gerekir, çünkü bir barut deposunun ne zaman, nerede, nasıl "patlayacağı" önceden kestirilemez. İşçi sınıfının sosyalizm için büyük kurtuluş savaşında, bu buhranları keskinleştirip yaymak amacıyla, emperyalizmin getirdiği her belaya karşı her halk hareketinden nasıl yararlanacağımızı bilmezsek zavallı devrimciler oluruz. Bir yandan bütün ulusal baskılara "karşı" olduğumuzu ayrı bir telden tekrarlarken, öte yandan baskı altındaki bir ulusun bazı sınıflarının en hareketli ve aydın bölümlerinin baskı yapanlara karşı kahramanca ayaklanışını bir "putsch" olarak tamlamaya kalkarsak, Kautsky'cilerin düştüğü budalalık düzeyine inmiş oluruz.

İrlandalıların bahtsızlığı, Avrupa işçi ayaklanması olgunlaşmadan önce zamansız başkaldırmalarıdır. Kapitalizmin, çeşitli ayaklanma kaynaklarının birtakım terslikle ve yenilgilere uğramadan ve kendiliğinden hemen birleşmesine olanak verecek kadar uyumlu bir bünyesi yoktur. Öte yandan, ayaklanmaların ayrı zamanlarda, ayrı yerlerde patlamaları ve çok çeşitli olmaları gerçeği, genel

harekete genişlik ve derinlik sağlar; ama yalnız bu çeşit zamansız, tek tek, dağınık, bu yüzden de başarısız devrimci hareketlerde, kitleler deney sahibi olurlar, bilgi edinirler, güç toplarlar, gerçek önderlerini –sosyalist işçileri– tanır ve bu yolla genel saldırıya hazırlanırlar. 1905'teki genel saldırının yolunu da yer yer ve bütün ülkede grevler, gösteriler, ordudaki başkaldırımlar, köylüler arasındaki ayaklanmalar hazırlamıştı.

(V.I. Lenin, "Discussion on Self-Determination Summed Up", *National Liberation, Socialism and Imperialism*, International Publishers, 1968, s: 158-162. Temmuz 1916'da yazılan bu makale ilk kez Ekim 1916'da yayımlandı.)

EMPERYALİZME KARŞI

V.I. Lenin

Junius'un yanlış önermelerinden ilki Uluslararası Grup'un beşinci tezi içindedir. "Bu dizginsiz emperyalizm döneminde artık ulusal savaşlar olanaksızdır. Ulusal çıkarlar, işçi kitlelerini can düşmanları emperyalizmin hizmetine sokmak amacıyla sadece bir kandırma aracı olarak işe yararlar." Bu saptamayla sonuçlanan beşinci tezin başlangıcı, bugünkü savaşın niteliğini tartışıp bunun bir emperyalist savaş olduğunu söyler. Genellikle ulusal savaşların bu reddedilişi ya bir yanlışlık ya da bugünkü savaşın ulusal bir savaş değil, emperyalist bir savaş olduğu görüşünü -bu yetkin, doğru görüşü- iyice belirtmek için rastgele bir abartma olabilir. Bu yanlışın üstünde durulması gerekir, çünkü çeşitli Sosyal Demokratlar bugünkü savaşın bir ulusal savaş olduğu yolundaki sahte yargıdan hareketle, herhangi bir ulusal savaş olanağını da kabul etmiyorlar...

"Ulusal savaşlar artık mümkün değildir" tezinin savunmasında tek kanıt, dünyanın küçük bir grup sömürgeci güç tarafından bölündüğü, bu yüzden önce bir ulusal savaş olarak başlasa bile her savaşın, emperyalist güçlerden ya da gruplardan birinin çıkarıyla ilgili bir emperyalist savaşa dönüşeceği tartışmasıdır (Junius, s. 81).

Bu görüşteki safsata ortadadır. Hem doğada, hem toplumda bütün bölücü çizgilerin uzlaşımsal ve dinamik olduğu, her olgunun belli koşullar altında kendi karşısına dönüşebileceği, elbet Marksist diyalektiğin bir temel önermesidir. Bir ulusal savaş, emperyalist savaşa dönüşebilir, tersi de olur. İşte bir örnek: Büyük Fransız Devrimi'nin savaşları ulusal savaş olarak başladı ve gerçekten de böyleydi. Bunlar devrimci savaşlardı; devrim düşmanı mutlakiyetler birliğine karşı büyük devrimi savunuyorlardı. Ama Napoleon Fransız İmparatorluğu'nu kurup bazı büyük, yaşayan, eski Avrupa devletlerini ele geçirince Fransızların bu ulusal savaşları, emperyalist savaş oldu, bu kere Napoleon emperyalizmine karşı ulusal kurtuluş savaşlarına yol açtı...

Ayrıca, emperyalist dönemde sömürgelerin ve yarı sömürgelerin açtığı ulusal savaşlar hem mümkün hem de kaçınılmazdır. Bir milyar insan, yani dünya nüfusunun yarısından çoğu sömürgelerde ve yarı sömürgelerde yaşıyor (Çin, Türkiye, İran). Oralardaki ulusal kurtuluş hareketleri zaten, ya çok güçlüdür ya da gelişmekte ve olgunlaşmaktadır. Her savaş siyasetin başka araçlarla devamıdır. Sömürgelerdeki ulusal kurtuluş siyasetinin devamı kaçınılmaz olarak emperyalizme karşı ulusal savaş biçimi olacaktır. Böyle savaşlar şimdiki "büyük" emperyalist güçler arasında emperyalist bir savaşa götürebilir; ama götür-

meyebilir de. Bir yığın etkene dayanır bu...

Bugünkü savaşta "büyük" kuvvetler büsbütün bitkin düşerlerse ya da Rusya'da devrim zafere ulaşırsa ulusal çizgide başarılı ulusal savaşlar mümkündür. Emperyalist güçlerin silahlı müdahalesi her zaman mümkün değildir. Bu bir... İkincisi, küçük bir devletin bir deve karşı savaşının umutsuz olacağı yolundaki yüzeysel görüş umutsuz bir savaşın bile gene de bir savaş olduğu gözlemiyle karşılanmalıdır. Ayrıca, "dev" ülkeler içinde bazı etkenlerin işlemesi de -sözgelimi, ihtilalin patlaması- "umutsuz" bir savaş "mutlu" bir savaşa dönüştürebilir.

"Ulusal savaşlar artık mümkün değildir" yanlış önermesi üstünde ayrıntılarıyla durmamızın nedeni, bunun yalnız teorik bakımdan açıkça yanlış olmasından değildir. Üçüncü Enternasyonal'in ancak bayağılaştırılmamış Marksizm temeli üzerinde kurulmasının mümkün olduğu bir sırada "Sol"un Marksist teoriyi hafiften alması çok üzücü bir şey olurdu. Ama bu yanlış, pratik siyaset bakımından da çok zararlı; çünkü gerici savaşlardan başka savaş olamayacağına değindiği için saçma "silahsızlanma" propagandasını doğuruyor. Bundan başka, daha da gülünç ve aşağılık gerici bir tutumu -ulusal hareketlere kayıtsızlık tutumunu- doğuruyor. "Büyük" Avrupa uluslarının, yani küçük halkları ve sömürge halklarını ezen ulusların üyeleri, yarı bilimsel bir havayla "ulusal savaşlar artık mümkün değildir" diye ilan ettikleri zaman, böyle bir tutum aşırı ulusçuluk olur. Emperyalist güçlere karşı ulusal savaşlar yalnız mümkün ve olası değil, kaçınılmaz, ilerici ve devrimcidirler; ama başarılı olmaları için ya ezilen ülkelerdeki nüfus bakımından kalabalık (Hindistan'da ve Çin'de yüzlerce milyon) halkın birleşik çabası ya da uluslararası

koşulların özellikle uygun bir durumu (yani savaşıla, düşmanlıklarla vb. bitkin düşen emperyalist güçlerin müdahale edememeleri gibi) ya da büyük devletlerin birinde burjuva sınıfına karşı işçi sınıfının art arda ayaklanması gereklidir (Bu son olasılık işçi sınıfının zaferi için en uygun ve özlenen bir şey olduğundan baş yeri tutar.).

(V.I. Lenin, "The Junius Pamphlet", *Collected Works*, cilt 22, 1964, s: 305-312; 1916 Temmuz'unda yazıldı.)

MARKSİZM VE AYAKLANMA

V.I. Lenin

Başat "sosyalist" partilerin Marksizm'i bozmak için başvurdukları en sefil ve belki de en yaygın yol, ayaklanma hazırlığını ve genellikle ayaklanmayı bir sanat olarak ele almanın "Blanquizm" olduğu yalanıdır.

Oportünizmin önderi Bernstein, Marksizm'i Blanquizm olmakla suçlayarak zaten acmacak bir ün kazandı. Bizim bugünkü oportünistlerimiz Blanquizm diye bağırırken ne yapıp etseler Bernstein'ın yavan "görüşlerini" biraz olsun düzeltip "zenginleştiremezler."

Ayaklanmayı bir sanat olarak ele aldıkları için, Blanquizm'le suçlanıyor demek Marksistler! Gerçeğin bundan daha çirkin bir yadsıması olabilir mi? Ayaklanmanın özellikle bir sanat olduğunu, bir sanat olarak ele alınması gerektiğini, düşmana göz açtırmadan saldırarak, şaşkınlığından yararlanarak vb. ilk zaferi kazandıktan sonra başarıdan

başarıya ilerlemek gerektiğini söyleyerek, bu konuda görüşlerini en açık, en kesin bir biçimde açıklayanın Marx'ın kendisi olduğunu bir tek Marksist yadsıyabilir mi?

Başarılı olmak için, ayaklanmada, gizli tertiplere, bir partiye güvenmeyip, ileri sınıfa güvenmeli. İlk nokta budur. Ayaklanmada halkın devrimci kabarmasına güvenmeli. İkinci nokta budur. Ayaklanmada gelişen devrimin tarihinde halkın ileri saflarının etkinliğinin en yüksek olduğu, düşman saflarının ve devrimin güçsüz, yarı gönüllü dostlarının kararsızlıklarının en güçlü olduğu zamanlardaki dönüm noktalarına güvenmeli. Üçüncü nokta budur. Ayaklanma sorununu ortaya koymanın bu üç koşulu Marksizm'i Blanquizm'den ayırır.

Bu koşullar var olduğu halde ayaklanmayı bir sanat olarak ele almayı reddetmek, Marksizm'e ve devrime ihanettir. Tüm olayların gelişmesinden ayaklanmayı nesnel olarak günün sorunu haline getirdiğini partinin kabul etmesi zamanının kesinlikle bu günler olduğunu göstermek için, karşılaştırma yöntemini kullanmak ve 3-4 Temmuz ile Eylül günleri arasma bir paralel çizmek belki de en iyisi olacaktır.

Gerçeği zedelemekten, 3-4 Temmuz üstüne tartışılabilir ve o günlerde yapılacak en doğru şeyin iktidarı almak olduğu söylenebilir; çünkü nasıl olsa düşmanlarımız bizi ayaklanmayla suçluyor ve bize amansızca saldırıyorlardı. Gene de, bu nedene dayanarak o zaman iktidarı alma kararı verilseydi doğru olmayacaktı, çünkü ayaklanmanın zaferi için nesnel koşullar yoktu.

1) Devrimin öncüsü olan sınıfın desteğinden henüz yoksunduk. Petrograd, Moskova işçilerinin ve askerlerinin

çoğunluğu henüz bizimle değildi. Şimdi ise her iki Sovyet'te de çoğunluk bizde. Bunu, sadece Temmuz ve Ağustos'un tarihi, Bolşeviklere layık görülen "amansız davranış" deneyi, Kornilov başkaldırısı deneyi yarattı.

2) O zaman bütün ülkeyi saran bir devrimci kabarma yoktu. Şimdi, Kornilov başkaldırısından sonra var; taşradaki durum, birçok yerde Sovyetlerin iktidarı alışı bunu gösteriyor.

3) O zaman düşmanlarımızın ve kararsız küçük burjuvaların arasında önemli ölçüde siyasal bir kararsızlık yoktu. Şimdi bu kararsızlık çok büyüktür. Başlıca düşmanımız Müttefikler ve dünya emperyalizmi (çünkü "Müttefikler" dünya emperyalizminin başındalar), savaşı zaferle bitirmekle Rusya'ya karşı ayrı bir barış arasmada bir kararsızlığa yöneldiler. Küçük burjuva demokratlarımız halkın arasmadaki çoğunluklarını açıkça yitirince büyük bir kararsızlığa düştüler ve Kadetlerle birleşmeyi, yani bir koalisyona girmeyi reddettiler.

4) Bunun için 3-4 Temmuz'da bir ayaklanma yanlış olurdu; iktidarı elimizde tutmaya her bakımdan gücümüz yetmezdi. Petrograd o zaman bizim avucumuzda olduğu halde buna gücümüz yetmezdi, çünkü işçilerimiz, askerlerimiz Petrograd için dövüşüp ölmeye hazır değildi. O zaman bu "vahşilik" yoktu, hem Kerensky'lere hem Tsereteli'lere ve Chernov'lara karşı bu aşırı kin yoktu. Sosyalist Devrimcilerle Menşeviklerin birlikte Bolşeviklere yaptığı baskı ve işkence deneyi halkımızı henüz çileden çıkarmamıştı.

3-4 Temmuz'da siyasal bakımdan da iktidarı elimizde tutamazdık; çünkü Kornilov başkaldırısından önce, ordu ve taşra eyaletleri Petrograd üstüne yürüyebilirdi, yürüyecekti.

Şimdi görünüş bambaşka.

Kitleleri sürükleyebilecek, halkın öncüsü, devrimin öncüsü bir sınıfın çoğunluğu bizim arkamızda.

Halkın çoğunluğu bizim arkamızda, çünkü Chernov'un istifası Sosyalist Devrimcilerin koalisyonunun (ya da Sosyalist Devrimcilerin kendilerinin) köylülere toprak veremeyeceğinin tek belirtisi değilse de, en kesin ve açık belirtisidir. Devrimin halka yayılmasının başlıca nedeni işte budur.

Bütününü emperyalizmin, bütününü Menşevik ve Sosyalist Devrimci koalisyonun inanılmayacak kadar kararsızlıkla içinde kıvrandıkları bir zamanda hangi yolun tutulması gerektiğini kesinlikle bilen bir partiye sahibiz.

Zaferi kazanacağımız kesindir, çünkü halk umutsuzluk içinde, biz onlara güvenilir bir kurtuluş yolu gösteriyoruz; "Kornilov Günleri" sırasında bütün halka önderliğimizin değerini gösterdik, sonra da koalisyon siyasetçilerine bir uzlaşma önerdik ve onlar reddettiler; gene de tereddütlerinde bir azalma olmadı.

Uzlaşma önerimizin henüz reddedilmediğini, Demokratik Kongre'nin bunu hâlâ kabul edebileceğini düşünmek çok yanlıştır. Uzlaşma bir parti tarafından partilere önerildi; başka bir yolla önerilemezdi. Partiler bunu reddetti. Demokratik Kongre bir kongredir, fazla bir şey değil. Şunu unutmamalı: Devrimci halkın çoğunluğu, yani aldatılmış, yoksul köylüler, bunda temsil edilmiyor. Şu açık gerçek unutulmamalı: Halkın azınlığının kongresidir bu. Demokratik Kongre'yi bir millet meclisi olarak kabul edersek partimizin büyük bir yanlışlığı, bir budalalığı olur bu; çün-

kü kongre kendini devrimin sürekli ve egemen millet meclisi ilan etse bile gene de hiçbir şey kararlaştıramayacaktır. Karar verme yetkisi onun dışında, Petrograd ve Moskova'nın işçi sınıfı çevrelerindedir.

Başarılı bir ayaklanma için bütün nesnel koşullar var. Çok elverişli bir durumdayız; halkı yıpratın kararsızlığa, yeryüzünde en acı şey olan bu kararsızlığa son verebilecek ancak ayaklanmada bizim zaferimizdir; ayaklanmada yalnız bizim zaferimiz köylülere hemen toprak verecektir; ayaklanmada ancak bizim zaferimiz devrime karşı yönetilen ayrı bir barış oyununu bozacaktır. Açıktan açığa daha tam, daha adil, daha erken bir barış, devrim yararına bir barış teklif ederek bozacaktır bu oyunu.

Sonunda, yalnız bizim partimiz, başarılı bir ayaklanmayla Petrograd'ı kurtarabilecektir; barış önerimiz reddedilirse, bir ateşkes bile sağlayamazsak bu kere bir "savunucu" olacağız, savaş partilerinin başına kendimiz geçeceğiz, en büyük savaş partisi olacağız ve savaşı gerçek devrimci bir yolla yöneteceğiz. Kapitalistlerden ekmeğin ve çizmelerin hepsini alacağız. Onlara yalnız kırıntılar ve tahta pabuçlar kalacak. Ekmeğin ve pabuçların hepsini cepheye göndereceğiz.

Ve o zaman Petrograd'ı kurtaracağız.

Rusya'da gerçek devrimci bir savaş için maddi ve manevi kaynaklar hâlâ pek boldur; Almanların bizimle ateşkesi kabul etme olasılığı yüzde birdir. Şimdi bir ateşkes sağlamak demek bütün dünyayı kazanmak demektir.

Devrimi kurtarmak için, iki grup sömürgecinin Rusya'yı "bölüp" paylaşmasından kurtarmak için, Petrograd

ve Moskova işçilerinin ayaklanmasının kesinlikle gerektiğini kabul ederek, önce Kongre'deki siyasal taktiklerimizi gelişen ayaklanma koşullarına uydurmalıyız; sonra da, Marx'ın ayaklanmanın bir sanat olarak ele alınması gerektiği görüşünü laf olsun diye kabul etmediğimizi göstermeliyiz.

Kongre'de ilk ağızda Bolşevik grubunu perçinlemeliyiz; sayımız kabarık olsun diye uğraşmayalım; kararsızları kararsızların yanında bırakmaktan korkmayalım. Onlar kararlı ve sadık savaşçıların yanında değil, orada devrim davasına daha yararlı olurlar.

Kısa bir Bolşevik bildirisi hazırlamamız gerekir; bu bildiride kesin bir dille uzun söylevlerin, genellikle "söylevlerin" yersizliği, devrimi kurtarmak için hemen harekete geçmek gerektiği, burjuva sınıfıyla tam bir ayrılık gerektiği, şimdiki hükümetin tümüyle düşürülmesi, Rusya'yı "bölüp" paylaşmaya hazırlanan İngiliz-Fransız emperyalistleriyle bütün ilişkilerin kesilmesi ve iktidarın hemen devrimci işçi sınıfının önderliğinde devrimci demokratlara verilmesi gerektiği üstünde durulmalıdır.

Bildirimiz bu kararın en kısa, en kesin ifadesi olmalı ve onunla birlikte halk için barış, köylüler için toprak, rezilce kazançların müsaderesi programları ve kapitalistler tarafından üretimin rezilce kundaklanması konusunda bir araştırma açılması önerileri de getirilmelidir.

Bildirimiz ne kadar kısa ve kesin olursa o kadar iyi olur. Yalnız şu çok önemli iki nokta da, yani halkın kararsızlıklarla yıprandığı, Sosyalist Devrimcilerin, Menşeviklerin kararsızlığından bıkip usandığı ve devrime ihanet ettikleri için bizim bu partilerle ilişkimizi kestiğimiz açıkça söy-

lenmelidir.

Bir nokta daha var: Hemen ayrıntısız bir barış önererek, Müttefik emperyalistlerle ve bütün emperyalistlerle hemen ilişkilerimizi keserek ya hemen bir ateşkes sağlayacağız ya da bütün devrimci işçiler ülkenin savunmasına koşacaklar ve o zaman işçi sınıfının önderliğinde devrimci demokratların gerçekten haklı, gerçekten devrimci savaşı başlayacak.

Bu bildiriye okuduktan sonra, laf değil karar, önerge değil eylem istedikten sonra bütün grubumuzu fabrikalara ve kırlara göndermeliyiz. Onların yeri orasıdır, yaşamın nabızı orada atar, devrimimizin kurtuluş kaynağı orada ve Demokratik Kongre'nin etkin gücü, oradadır.

Orada ateşli ve duygulu söylevlerle programımızı açıklamalı ve iki şıkkı ortaya koymalıyız: ya Kongre bunu bütünüyle kabul eder ya da ayaklanırsınız. Bu işin ortası yoktur. Ertelemek olanaksızdır. Devrim ölüyor.

Sorunu bu yolla koyarak, bütün grubumuzu fabrikalarda ve kırlarda toplayarak ayaklanmayı başlatmanın uygun anını kararlaştırabiliriz.

Ayaklanmayı Marksist bir yolla, yani bir sanat olarak ele aldığımız için hiç zaman kaybetmeden savaşçı müfrezelerin karargâhını örgütlemeli, güçlerimizi yer yer yaymalı, güvenilir birlikleri en önemli noktalara göndermeli, Alexandrinsky Tiyatrosu'nu kuşatmalı, Peter ve Pol Kalesini ele geçirmeli, genelkurmayı ve hükümeti tutuklamalıyız; askeri okul öğrencilerine ve Vahşi Tümen (Kafkas dağcı birlikleri) karşı düşmanı şehrin stratejik yerlerine yaklaştırmamak için ölümü göze alacak müfrezeleri gön-

dermeliyiz. Silahlı işçileri seferber etmeli, onları son korkunç savaşta dövüşmeye çağırmalıyız; PTT'yi hemen ele geçirip bizim devrim karargâhımızı merkez telefon santriline aktarmalı ve bütün fabrikaları, bütün birlikleri, bütün silahlı çarpışma noktalarını vb. telefonla oraya bağlamalıyız.

Bütün bunları, elbette şu anda ayaklanma bir sanat olarak ele alınmazsa, Marksizm'e ve devrime sadık kalmanın olanaksız olduğu gerçeğini açıklamak için, bir örnek olarak ele aldık.

(V.I. Lenin, *Selected Works*, cilt 2, s: 365-370. Bu mektup Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisi'nin Bolşevik Merkez Komitesi'ne 13-14 Eylül 1917'de yazıldı ve *Proletarskaya Revolutsia*'nın ikinci sayısında yayımlandı.)

DOĞU HALKLARININ KURTULUŞU

V.I. Lenin

...Sovyet Rusya'nın Kolchak'a karşı tam zaferini gördük. Kapitalist boyunduruğundan kurtarılan işçilerle köylülerin birleşmiş güçlerinin mucizeler yaratabileceğinin pratik ispatıdır. Devrimci bir savaşın çalışan, ezilen halkın ilgisini çektiğinde, halkı sömürücülere karşı dövuştükleri bilincine ulaştırdığında, onlara mucizeler yaratma gücünü ve yeteneğİ verdiğinin pratik ispatıdır bu.

Kızıl Ordu'nun başardıklarının, çarpışmasının ve zafer tarihinin bütün Doğu halkları için büyük, çağır açıcı bir önemi olacağını sanıyorum. Bu deney onlara şunu gösterecek: Ne kadar güçsüz olurlarsa olsunlar, çarpışmada askerlik sanatının ve tekniğın bütün harikalarını kullanan Avrupalı ezicilerin iktidarı, ne kadar kırılmaz görünürse görünsün, gene de, ezilen halkların açtığı devrimci bir savaş, birçok olanağıyla çalışan ve sömürölen milyonlarca insanı eyleme geçirmeyi gerçekten başarırsa, Doğu halkla-

rı kurtarılabilir; bu yalnız uluslararası devrim bakımından değil, güçlü emperyalist ülkelerin silahlı istilasına katlanan Sovyet Cumhuriyeti'nin Asya'da, Sibirya'da edindiği doğrudan askeri deney bakımından da mümkündür.

Bundan başka, Rusya'daki iç savaş deneyi bize ve bütün ülkelerin komünistlerine iç savaş potasında devrim coşkusunun kaynayıp gelişmesi yanında, ülkenin iç birliğin de güçlendiğini gösterdi. Savaş bir ülkenin bütün ekonomik ve örgütsel güçlerini sınar. Sonunda, açlığa, soğuğa katlanan işçiler ve köylüler için savaşı, çok güç olsa da, bu iki yıllık deneye dayanarak kazandığımızı ve bundan sonra da kazanacağımızı söyleyebiliriz; çünkü çok geniş ve sağlam bir ülkemiz var, açlığa ve soğuğa karşın köylülerimizle işçilerimiz el ele duruyor, güçleniyor, her ağır darbeye daha büyük bir güçbirliği ve artan bir ekonomik verimle karşılık veriyorlar...

İzin verirseniz, Doğu ulusları bakımından gelişen durum hakkında bir şeyler söylemek istiyorum. Sizler çeşitli Doğulu halkların komünist partilerinin ve komünist örgütlerinin temsilcilerisiniz. Rus Bolşevikleri, yeni devrim yolları göstermenin çok güç, ama çok soylu ödevini yüklenerek eski emperyalizmde bir gedik açmayı başardılar diyebilirim; oysa sizin, Doğulu işçilerin temsilcilerinin, önünüzde daha büyük ve daha yeni bir ödeviniz var. Bütün dünyada yaklaşan sosyalist devrimin sadece her ülkenin işçi sınıfının kendi ülkesinin burjuva sınıfına karşı zaferi olmayacağı açıkça görülüyor. Devrimler çabuk ve kolayca gelseydi bu mümkün olurdu. Emperyalistlerin buna izin vermeyeceğini, her ülkenin kendi Bolşeviklerine karşı silahlandığını, tek düşüncelerinin yurttan Bolşevizmi yenmek olduğunu biliyoruz. Bu yüzden her ülkede bir iç savaş mayalanıyor, bu savaşta eski sosyalist uzlaştırmacılar

burjuva smufının yanında olacaklar. Bu yüzden sosyalist devrim sadece her ülkedeki devrimci işçi sınıflarının kendi burjuva sınıflarına karşı çarpışması olmayacak; hayır, emperyalistlerin ezdiği bütün sömürgelerin ve ülkelerin, bütün bağımlı ülkelerin uluslararası emperyalizme karşı çarpışması olacak bu. Geçen Mart ayında kabul ettiğimiz parti programında, yaklaşan dünya sosyalist devrimini tanımlarken gelişmiş ülkelerdeki işçilerin emperyalistlere ve sömürücülere karşı iç savaşınm, uluslararası emperyalizme karşı ulusal savaşlarla birleşmeye başladığını söyledik. Devrimci akım bunu doğruluyor, günden güne daha da doğrulayacak. Bu, Doğu'da da böyle olacak.

Doğu'da da kitlelerin yeni bir yaşam kurmak ve buna bağımsız olarak katılmak için ayaklanacağını biliyoruz; çünkü yüz milyonlarca insan, şimdiye kadar uluslararası emperyalist siyasetin nesnesi olarak ve kapitalist kültürüyle uygarlığını verimlendirme malzemesi olan her türlü haktan yoksun bir biçimde, bağımlı uluslara aittir. Sömürgeler için mandalar verildiğinden söz ettikleri zaman, bunun soygun ve yağma mandaları demek olduğunu, yani önemsiz bir halk topluluğuna dünya nüfusunun çoğunluğuna sömürge hakkı verildiğini çok iyi biliriz. Bağımsız devrimci bir güç kuramadığı için o zamana kadar tarihsel ilerleme yörüngesinin dışında kalan bu çoğunluk, bildiğimiz gibi, yirminci yüzyılın başlarında böyle hareketsiz bir rol oynamayı bıraktı. 1905'in ardından Türkiye'de, İran'da, Çin'de devrimler olduğunu ve Hindistan'da devrimci bir eylemin geliştiğini biliyoruz. Emperyalist savaş da devrimci hareketin gelişmesine katkıda bulundu; çünkü, Avrupalı emperyalistler çarpışmalarında tam örgütlü sömürge birlikleri kurmak zorunda kaldılar. Ayrıca, emperyalist savaş, Doğu'yu uyandırdı ve Doğu halklarını uluslararası

siyasete soktu. İngiltere ve Fransa, sömürge halklarını silahlandırdı, onların askeri tekniğe ve bugünün makinelerine alışmasına yardım etti. Bu bilgiyi onlar sömürgeci efendilerine karşı kullanacaklar. Çağdaş devrimci Doğu'nun uyanma döneminin ardından bütün Doğulu halkların dünyanın alinyazısını kararlaştırmaya katılacakları dönem gelecek ve artık sadece başkalarını zenginleştiren nesneler olmayacaklar. Doğu halkları pratik eylem gereksinmesinin, her ulusun, bütün insanlığın alinyazısına biçim vermeye katılması gereksinmesinin farkına varmaya başlıyor.

İşte bu yüzden, dünya devriminin gelişme tarihinin başlangıcına bakılırsa bu devrim uzun yıllar sürecektir ve devrimci mücadelede, devrimci eylemde sizlerin büyük bir rol oynamaya ve uluslararası emperyalizme karşı mücadelemizde bizimle birlik olmaya çağrılacağınızı düşünüyorum. Uluslararası devrime katılmanız sizi karışık ve güç bir görevle karşı karşıya bırakacak. Bunun yerine getirilmesi ortak başarınızın temelini atmaya hizmet edecek; çünkü, halkın çoğunluğu ilk defa burada bağımsız olarak hareket etmeye başlıyor; uluslararası emperyalizmi yok etme kavgasında yorulmaz bir etken olacak bunlar.

Doğulu halkların çoğu Avrupa'nın en geri kalınış ülkesinden –Rusya'dan– daha kötü bir durumdadır. Ama biz, derebeylik kalıntılarına ve kapitalizme karşı çarpışmamızda Rus işçileriyle köylülerini birleştirerek başarılı olduk; işçilerle köylüler derebeyliğe, kapitalizme karşı birleştikleri için zaferimiz kolay oldu. Doğulu halklarla ilişki kurmak özellikle önemlidir; çünkü Doğulu halkların çoğunluğu, kapitalist fabrikaların okulundan geçmiş işçiler değil, ortaçağ baskısının kurbanları olan sömürülen ve çalışan halkların tipik temsilcileridir. Rus Devrimi, işçilerin kapi-

talizmi yendikten ve çalışan yaygın köylü kitleleriyle birleştikten sonra ortaçağ baskısına karşı nasıl zafer kazandıklarını gösterdi. Şimdi Sovyet Cumhuriyetimiz uyanan Doğulu halkları bir araya getirip, onlarla birlikte uluslararası emperyalizme karşı çarpışmalıdır.

Bu bakımdan sizler, önceki dünya komünistlerinin karşılaşmadığı bir ödevle karşı karşıyasınız: Komünizmin genel teorisine ve pratiğine dayanarak Avrupa ülkelerinde olmayan özel koşullara kendinizi uydurmalısınız; bu teoriyi ve pratiği, halkın çoğunun köylü olduğu yerlerin koşullarına, kapitalizmle değil ortaçağ kalıntılarıyla çarpışmak gereken yerlerin koşullarına uygulayabilmelisiniz. Tek ödev bu, güç ama hoşnutluk verici bir ödev; çünkü şimdiye kadar çarpışmanın dışında kalan kitleler ona katılmaya başladılar, ayrıca Doğu'daki komünist hücre örgütleri size Üçüncü Enternasyonal ile sıkı ilişki kurma fırsatı verir. Dünyanın ilerlemiş işçileriyle ortaçağ koşulları altında çalışan ve sömürülen kitlelerin bu bağlaşmasının özel biçimlerini bulmalısınız. Sizlerin büyük ölçüde yapacağınızı, biz ülkemizde küçük ölçüde başardık. Umarım bu ödevi başarıyla yapacaksınız. Sizlerin temsilcileri olduğunuz Doğu'daki komünist örgütleri sayesinde ileri devrimci işçi sınıfıyla ilişki kuracaksınız. Ödeviniz komünist propagandasının her ülkede halkın anlayacağı bir dille sürdürülmesini sağlamaktır.

Son zaferin ancak dünyanın bütün ilerlemiş işçi sınıfı tarafından kazanılabileceği açıktır; biz Ruslar, başka ülkelerin, yani İngiliz, Fransız, Alman işçilerinin pekiştireceği işe başlıyoruz. Ama bütün ezilen sömürge uluslarının çalışan halklarının, en başta Doğulu ulusların yardımı olmadan bunların zafere ulaşamayacaklarını anlıyoruz. Komünizme geçişin yalnız öncülerle başılamayacağını bilmeli-

yiz. Ödev şudur: Çalışan kitleleri, eriştikleri düzleme bakmadan devrimci faaliyete, bağımsız eyleme, örgütlenmeye itmek; daha ilerlemiş ülkelerin komünistleri için yazılmış gerçek komünist öğretisini her halkın diline çevirmek; hemen yapılması gereken pratik ödevleri yapmak ve başka ülkelerin işçilerini ortak bir mücadelede birleştirmek.

Bunlar, çözümünü hiçbir komünist kitabında bulamayacağınız sorunlardır; ama bu çözümü Rusya'nın başlattığı ortak mücadelede bulacaksınız. Bu sorunla uğraşacak ve onu kendi bağımsız deneyinizle çözeceksiniz. Bu işte bir yandan öteki ülkelerin çalışan halklarının öncüleriyle sıkı bir bağlantının yardımını, öte yandan temsilcisi olduğunuz Doğu halklarına gerçek yaklaşma yolları bulma yeteneğinizin yardımını göreceksiniz. Tarihsel nedenlerle, bu halklar arasında uyanmakta olan, uyanması gereken burjuva ulusalcılığı temeline dayanacaksınız. Aynı zamanda, her ülkenin çalışan ve sömürülen halklarına yaklaşma yolları bulup onlara anlayacakları bir dille tek kurtuluş umutlarının uluslararası devrimde olduğunu ve uluslararası işçi sınıfının Doğu'da çalışan ve sömürülen milyonlarca insanın tek dostu olduğunu anlatmalısınız.

İşte önünüzdeki büyük ödev bu; devrim çağı ve devrimci hareketin gelişmesi sayesinde –bundan kuşkulanamaz– bu ödev, Doğu'nun komünist örgütlerinin birleşik çabalarıyla ve başarıyla yapılacak, uluslararası emperyalizme karşı tam bir zaferle sonuçlanacaktır.

(V.I. Lenin, "Address to the Second All-Russian Congress of Communist Organizations of the Peoples of the East", *Selected Works*, cilt 3, s: 285-289-93. Bu demec, 22 Kasım 1919 'da verildi.)

Gerilla savaşı asillğin öbür adıdır. Güçlü bir düşmana karşı "vur-kaç" taktiğiyle küçük silahlı grupların gerçekleştirdiği bu mücadele tarzı, tarih boyunca mazlumların, yoksulların, ezilenlerin kullandığı yöntemlerden biri olmuştur.

Gerilla yalnızca vuran bir güç değildir. Gerilla, hem vuran bir güce, hem de kaçabilecek teknik ve lojistik donanımına sahip olabilmelidir. Gerilla gücünü karşısındaki muazzam gücü etkisiz bırakmasından, hatta bu gücü kullananın aleyhine dönüştürebilecek yetenekleri içinde taşıyabilmesinden alır.

Gerilla bir yanıyla da umudun adıdır. Umudun ayaklanmasıdır. Umudu kolektif bir güç haline getiren dinamodur. Akıntıya karşı duruşun öznesi olan gerilla, durgun denizleri dalgalandıran, kendi anaforunda kitleleri kucaklayan bir askeri-politik harekettir.

Bu çalışma, Marksist sistematığın en önemli adları olan Marx-Engels ve Lenin'in yaşanan toplumsal pratiklerde gerilla savaşına ya da bu askeri sanata teorik ve pratik yaklaşımlarını ortaya koymaktadır. Öğreticidir ve öğretici olduğu kadar düşündürücüdür.

ISBN 975-7350-99-0

9 789757 350996

a k y ü z y a y ı l l ı k

